ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΙ 6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1888 — ΕΤΟΣ Ε'. — ΑΡΙΘ. 32

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ
Παρὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἔναντι τοῦ Κήπου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἴκοσιν ὧραι ἐν Πόρῳ, ὑπὸ Ἰωάννου Μ. Δαμβέργη.
Ἔργα καὶ ἡμέραι: Τὸ Γλωσσολογικὸν Ζήτημα. —Περὶ Χριστοφόρου.—Αἱ Ὧραι τῶν κ. κ. Καθηγητῶν.
Οἱ Καλογέροι καὶ ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου ἐν Θρᾴκῃ, ὑπὸ Γ. Μ. Βιζυηνοῦ.
Ἐπιστολὴ ὑπὲρ τῆς Παντομίμας (τέλος) ὑπὸ Ι. Μαράνου.
Τῷ κ. Ἀχιλλεῖ Παράσχῳ (ποίησις) ὑπὸ Ἰωάννου Κωνσταντινίδου.
Ὁ Συριγμὸς ἐν τῷ Θεάτρῳ, ὑπὸ Μ.
Προτιμοτέρα ἡ τιμὴ τῶν τιμῶν Ἱσπανικὸν διήγημα Fernan Caballero (Μετάφρ. Δάπ.).
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΕΙΚΟΣΙΝ ΩΡΑΙ ΕΝ ΠΟΡΩι

Τῷ φίλῳ Δάπ.

Δὲν θὰ τὸ πιστεύσητε ἴσως, καὶ ἐν τούτοις εἶνε ἀληθές. Ὅταν ἀκούω τινὰ λέγοντα, ὅτι πιστεύει εἰς τὰς προλήψεις, τὸν λυποῦμαι διὰ τὴν ἁπλοϊκότητά του. Καὶ ἐν τούτοις οὐδεμίαν εὐκαιρίαν ἀφήνω καὶ ἐγὼ νὰ παρέλθῃ, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ τὴν στενοχωρίαν ἐκείνην, ἥτις πιέζει τὰ στήθη τῶν προληπτικῶν, ὅταν βλέπωσι τρία κηρία ἀναμμένα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἢ ὅτε συγκάθηνται δεκατρεῖς περὶ πλουσίαν τράπεζαν.

Μίαν φορὰν μάλιστα ἡ στενοχωρία αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος. Ἐκαθήμεθα πολλοί, συγγενεῖς πάντες, πέριξ μεγάλης τραπέζης, καὶ εἴχομεν πρὸ ἡμῶν τὴν βασιλόπηττα, ὅλοι δήμιοι, ἕτοιμοι νὰ τὴν κατακόψωμεν. Τὰ δὲ βλέμματα ἐστρέφομεν ἐναλλὰξ ἀπὸ ταύτης πρὸς τὸ ὡρολόγιον, τοῦ ὁποίου ὁ λεπτοδείκτης ὀλίγον ἔτι καὶ ἐνηγκαλίζετο τὸν ὡροδείκτην ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ 12 τοῦ μεσονυκτίου. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην μετὰ τὴν μικρὰν ἀπαραίτητον χαρτοπαιξίαν, καθ' ἣν θὰ δοκιμασθῇ ἡ τύχη καὶ τὴν νοερὰν ἐπισκόπησιν τοῦ λήγοντος ἔτους, οὐδεὶς ὁ μὴ ὑφιστάμενος γλυκεΐαν τινα συγκίνησιν, σχετιζομένην εἴτε πρὸς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ θλιβεροῦ παρελθόντος, εἴτε πρὸς τὴν προσέγγισιν εὐέλπιδος μέλλοντος. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρισκόμην καὶ ἐγώ, ὅτε ἐξαίφνης θέλων νὰ ἴδω εἰς πόσα τεμάχια θὰ ἐκόπτετο ἡ βασιλόπηττα, καὶ πρὸς πόσων τὴν τύχην θ' ἀντηγωνιζόμην, ἵνα ἐπιτύχω τὸ ἀργυροῦν νόμισμα, ἀνακαλύπτω, ὅτι περὶ τὴν τράπεζαν ἐκαθήμεθα δεκατρεῖς.

— Μεσονύκτιον! ἀνέκραξέ τις. Καὶ εἰς ἔτη πολλά.

Ἐπευφημίαι ἀντήχησαν καὶ εὐχαὶ καὶ ἀσπασμοὶ ἀντηλλάγησαν. Ἐγὼ ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν τὴν ἀπαρίθμησιν, στρέφων δειλῶς τὰ βλέμματα, ἵνα μὴ δώσω ὑπόνοιάν τινα εἰς οὐδένα, καὶ ἐλπίσας πρὸς στιγμὴν ὅτι δὲν εἶχον ὑπολογίσῃ ἐμαυτόν· ἀλλ' εἰς μάτην. Τὸ ἄθροισμα ἦτο πάντοτε δεκατρία, ἡ δὲ ἀλγεινὴ βεβαιότης μοὶ παρουσίαζεν ὠχρότατον τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι κατόπτρου.

— Τίς οἶδε ποῖον θὰ στερηθῶμεν ἐφέτος διελογίσθην. Καὶ—τοιοῦτοι εἴμεθα οἱ ἄνθρωποι—στρεφόμενος πρὸς ἕνα ἕκαστον ἐξήταζον τίνος ἡ στέρησις θὰ μοὶ ἦτο ὀλιγώτερον ἀλγεινή. Ἀλλ' ἦσαν πάντες τόσον στενῶς συνδεδεμένοι πρός με διὰ τῶν γλυκυτέρων δεσμῶν, ὥστε... οὐδένα ἀπεφάσιζον νὰ θυσιάσω. Ἴσως ἐγὼ θὰ εἶμαι τὸ θῦμα ἐψιθύριζον τέλος.

Καὶ ἐπὶ ὁλόκληρον τὸ ἔτος ἐβασανιζόμην μὲ τὴν πρόληψιν ταύτην, μέχρις ὅτου τὴν πρωτοχρονιὰν τοῦ ἑπομένου ἀνταλάσσων δώδεκα ἀσπασμοὺς—μὲ τὸν ἑαυτόν μου ἐννοεῖται, ὅτι δὲν ἀντήλλαξα—ἀπηλευθερούμην ἐκ τοῦ φανταστικοῦ ἐκείνου κινδύνου, ὅστις ἠπείλει ἕνα ἐκ τῶν δεκατριῶν.

Τὸ πάθημα ἐν τούτοις δὲν μοὶ ἐχρησίμευσεν ὡς μάθημα.

Α'

Ὅτε πρό τινων ἡμερῶν ἐπιβαίνων τῆς μικρᾶς *Μίνας*, τοῦ κομψοτάτου καὶ στερεωτάτου τούτου προϊόντος τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας, ἀπέπλεον εἰς Πόρον, εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ λιμένος Πειραιῶς ἠσθάνθην πάλιν τὸ ἀπερίγραπτον ἐκεῖνο βάρος ἐπὶ τοῦ στήθους. Τί; μὴ κύνες ἐθρήνουν γοερῶς, ἢ μὴ δεκατρεῖς ἦσαν πάλιν οἱ ὁμοτράπεζοι; Οὐχί· οὐδὲ κἂν ἐστήθη τράπεζα· οἱ δὲ κύνες ἐπλήρουν μὲν τὸ ἀτμόπλοιον συνοδεύοντες κυρίους κυνηγοὺς μεταβαίνοντας εἰς Αἴγιναν, ἀλλ' ἦσαν ὅλοι πλήρεις χαρᾶς, καὶ ἐξετέλουν τόσα γυμνάσια, ὥστε ἡ *Μίνα* ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς «Ναυτικὴ προπαιδευτικὴ σχολὴ σκύλων» κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἄλλο αἴτιον ἐβάρυνε τὸ στῆθός μου, καὶ ἐπλήρου τὴν κεφαλήν μου ἀνησυχαστικῶν προλήψεων. Μᾶς συνώδευε μουσικὸς θίασος κατευθυνόμενος εἰς Πόρον· κατέχων δὲ τὸ παρὰ τὴν πρῴραν ἡμικυκλοειδὲς ὕψωμα, ἔκρινε καθῆκόν του φαίνεται νὰ μᾶς διάσκεδάσῃ ὀλίγον, οὕτω δὲ ν' ἀποφύγῃ καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου.

— Ἐμπρός! διέταξεν ὁ ἀρχιμουσικός, νεανίας εἰκοσαετὴς κρατῶν στερεώτερον εἰς χεῖράς του τὸ βιβλίον του, παρ' ὅτι τὰ ὑποδήματά του ἐκράτουν τοὺς πόδας του. Καὶ τὰ ἓξ ἢ ἑπτὰ ὄργανα ἀντηχοῦσιν. Κατ' ἀρχὰς οὐδεὶς τῶν συνεπιβατῶν ἐννοεῖ τὸ τεμάχιον. Μετά τινα ὅμως δευτερόλεπτα πάντες ὀργίλοι ἢ ἔκπληκτοι, γελῶντες ἢ συνωφρυούμενοι ἐστράφημεν πρὸς τὴν αὐτοσχέδιον ὀρχήστραν.

Μᾶς διεσκέδαζεν ἀνακρούων κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ταξειδίου τὸ νεκρώσιμον ἐμβατήριον τῆς Ἰόνης! Μάτην διεμαρτυρήθησάν τινες λέγοντες, ὅτι τοῦτο πιθανὸν νὰ ἀνησύχει τὰς συνταξειδευούσας κυρίας ἡ ἄλλον τινά, ὄχι βέβαια τὸν ὁμιλοῦντα. Ὁ κ. διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας, οὐδὲ κατεδέχετο νὰ δώσῃ ἀκρόασιν. Καὶ τὸ νεκρώσιμον ἐξηκολούθει μὲ τοὺς βαρεῖς καὶ πενθίμους στόνους τῆς μουσικῆς του, ἐνῷ ἄνω ὁ οὐρανὸς ἦτο πλήρης νεφῶν, κάτω δὲ αἱ καρδίαι συνεθλίβοντο ὑπὸ τὴν βαρεῖαν τῆς προλήψεως χεῖρα.

Καὶ ἐν τούτοις! Ὡραιοτέραν καὶ εὐθυμοτέραν θαλασσίαν ἐκδρομὴν δὲν ἔκαμα ἄλλην εἰς τὴν ζωήν μου.

Β'

Ἐὰν πρὸ τῶν μετρίας καλλονῆς τοποθεσιῶν ἡ χεὶρ τοῦ ζωγράφου ταλαντεύεται, ποῖον ἐκ τῶν χρωμάτων νὰ ἐκλέξῃ, ἵνα ἀποδώσῃ τὸ γλυκὺ ἐκεῖνο πράσινον, ἐφ' οὗ τὸ λυκόφως καθ' ἑκάστην στιγμὴν νέας προσθέτει σκιὰς καὶ νέα κάλλη, ἐὰν τὸ ὄμμα του πλανώμενον ἐκεῖ ἐπὶ τῶν κορυφῶν, μάτην προσπαθεῖ νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ροδοκύανον λευκότητα, ἣν τώρα μόλις ἔβλεπε, καὶ προσπαθεῖ νὰ συγκρατήσῃ μίαν κἂν ἐκ τῶν ἀνταυγειῶν ἐκείνων, ὧν ποτὲ δὲν ἠτένισεν ἄλλας ὡραιοτέρας, τί νὰ εἴπῃ ὁ πτωχὸς ταξειδιώτης, ὅστις πρὸ ἐξόχου γραφικοῦ πανοράματος μὲ μόνον ἐφόδιον ἓν μολυβδοκόνδολον προσπαθεῖ νὰ χαράξῃ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς τῷ ἐμποιεῖ ἡ θέα τοῦ μαγευτικοῦ τῆς Τροιζηνίας στενοῦ. Λίμνη εἶνε ἐδῶ ἔνθα προσωρμίσθημεν ἢ κάτοπτρον; Καὶ εἶνε ἀληθῶς ξηρὰ ἐκεῖ ἢ τῆς φαντασίας μου πλάσμα; Πρὸ τῆς καταφύτου ἄκρας, ἣν προβάλλει ἡ Πελοπόννησος, καὶ τοῦ χλοεροῦ κρασπέδου, ὅπερ τείνει εἰς τὸν ἤρεμον Σαρωνικὸν ὡς χεῖρα κόρης ἀναμένουσαν φιλήματα, αἰσθάνομαι ἐν ἐμοὶ ἄγνωστα τέως ἔνστικτα ποιήσεως καὶ ... ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου, ἂν καὶ ταῦτα ἐκδηλωθῶσι.

Ἂς χρεωστοῦσι χάριν εἰς τὸν λεμβοῦχον, ὅστις ἀποσπᾷ τὸν νοῦν μου ἐκ τῆς ἐκστάσεως καὶ τὸ σῶμά μου ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου.

Ἔξωθεν τοῦ στενοῦ, ἐξ οὗ ὠνομάσθη μεταγενέστερον καὶ ἡ νῆσος: Πόρος, ὁ ἥλιος ἥπλου τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῆς θα-

λάσσης, καὶ δὲν τὰς εἶχεν ἀνασύρῃ ἔτι, ὅπως ὁ ἁλιεὺς παρέκει τὰ δίκτυά του. Πρὸ ὀλίγου ἔτι λεπτῶν ἐπλέομεν ἐν πλήρεϊ φωτί. Ἀλλ' ἐκεῖ ἐν μιᾷ στιγμῇ εὑρεθεῖς ἐν μέσῳ χώρου περικεκλεισμένου ἐκ τῶν τριῶν μερῶν, ἐν γλυκυτάτῳ ἡμιφωτί, ἐν δροσερωτάτῃ ἀτμοσφαίρᾳ, ἠσθάνθην, ὅ, τι ὁ καταπεπονημένος ὁδοιπόρος εἰσερχόμενος εἰς δροσερὸν καὶ ἀναπαυτικὸν οἶκον. Τόσον ἀπροσδόκητος μοὶ ἐφάνη ἡ μείωσις τοῦ φωτός, ἅμα ὡς εἰσήλθομεν εἰς τὸ στενόν, ὅπερ ὡς δύο ὑψηλὰ τείχη σχηματίζουσιν οἱ λόφοι τῆς νήσου ἐξ ἑνὸς καὶ οἱ τῆς στερεᾶς ἐξ ἄλλου, ὥστε μόλις ἐξεγερθεὶς τῆς ποιητικῆς μου ἐκστάσεως ἀσυνειδήτως σχεδὸν ἠρώτησα τὸν λεμβοῦχον·

— Εἶνε πάντοτε ἔτσι ἐδῶ;

— Πῶς ἔτσι; μὲ ἀντηρώτησε φιλοφρόνως.

— Νά. . . σκοτεινά.

— Τὸ βράδυ πάντοτε σκοτεινιάζει ἀπεκρίθη ἀποφθεγματικῶς. Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου καλλιτέρα ἀπόκρισις δὲν ἐχρειάζετο, ἠρκέσθην εἰς αὐτὴν ὑπομειδιῶν διὰ λογαριασμόν μου.

Καὶ ἀπεβιβάσθην.

Γ'

Ἔρχεσθε νὰ ἐπιχειρήσωμεν ὁμοῦ μικρὸν ἐν τῇ πόλει περίπατον; Δὲν θὰ σᾶς κουράσω ἀναβιβάζων ὑμᾶς διὰ τῶν κλιμακωτῶν ὁδῶν, αἵτινες διασχίζουσι ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τὴν ἡμικυκλοειδῶς ἐπὶ τοῦ βουνοῦ ἐκτισμένην πόλιν. Θὰ βαδίσωμεν ἐπὶ τῆς παραλίας ἀκούοντες τοὺς μεγαλοφώνως ὁμιλοῦντας ἀντικρυ, ἐν Πελοποννήσῳ. Εἶνε ἡ 10 ὥρα τῆς πρωΐας, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν περιζωννυόντων τὸν ἐξ οἰκιῶν λόφον παντοπωλεῖα καὶ καφενεῖα εἶνε ἀκόμη κλειστά, διότι τὴν Κυριακὴν ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι μεταβαίνουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ἐτιμώρησε καὶ πολὺ σκληρῶς μάλιστα τοὺς πτωχοὺς Ποριώτας, ἐπιτρέψας εἰς τὴν κομμάισιν νὰ καταστρέψῃ τὸ *Δάσος* των, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τοποθεσίας Ἀρτεμο, κληθείσης οὔτω ἐκ παλαιοῦ τῆς Κυνηγέτιδος ναοῦ μὴ σωζομένου πλέον, ἦτο ποτὲ ὁ θησαυρὸς καὶ ἡ ζωή των, πλῆρες ὑψικόμων καὶ πελωρίων λεμονεῶν, δι' ὧν ἄφθονον χρυσίον εἰσέρρεεν εἰς τὴν νῆσον· ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος νὰ δυσαρεστηθῶσι καὶ νὰ μὴ σπεύδωσι μετ' εὐλαβείας εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ των, ἀφοῦ μάλιστα Αὐτὸς πάλιν τοὺς ἐνέπνευσε νὰ ἐπαναφυτεύσωσι τὸ δάσος διὰ νεραντζεῶν ἐμβολιασμένων, τοῦ μόνου ἐπεριδοειδοῦς, ὅπερ δὲν προσβάλλεται ὑπὸ τῆς καταστρεπτικῆς νόσου, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν προτέραν εὐημερίαν εἰς τὴν νῆσόν των.

Ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο ἄλλοτε Σφαιρία ἢ Ἱερά, συνέχεται δὲ διὰ στενωτάτου ἰσθμοῦ πρὸς τὴν ὄπισθεν αὐτῆς Καλαυρίαν. Πρὶν φθάσωμεν εἰς τὰ ἐγκαταλειφθέντα ἱδρύματα τοῦ Ναυστάθμου παρὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἰσθμός, ἐπὶ τῆς παραλίας βαίνοντες, ἤτις κατὰ μέγα μέρος ὑψοῦται κανονικῶς διὰ τεχνιτῆς προκυμαίας, διερχόμεθα πρὸ τῶν δημοτικῶν καταστημάτων, ἅτινα δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ ὁ ἐπισκέπτης. Διὰ νῆσον ἀριθμοῦσαν μόλις ἑξακισχίλιους μονίμους κατοίκους εἶνε πράγματι ἄξια θαυμασμοῦ: Δύο μικραὶ πλατεῖαι ἐν πρώτοις ἡ τοῦ Ἀναβρυτηρίου μὲ κομψὰς κρήνας καὶ ἡ τοῦ Καποδιστρίου, ἐφ' ἧς μαρμαρίνη ἀνεστυλώθη ἡ προτομὴ τοῦ μεγάλου τούτου εὐεργέτου τοῦ Πόρου δαπάναις τοῦ τέως δημάρχου κ. Καραμάνου, εἶτα δὲ Δημαρχεῖον, Εἰρηνοδικεῖον, σχολεῖον, τῶν θηλέων καὶ τῶν ἀρρένων, δημοτικὸς κῆπος μὲ μικρὰ ἀκόμη δένδρα. ἀλλὰ πρὸ εὐρυτάτης θέας, ἅπαντα δὲ ὀφειλόμενα εἰς ἕνα, τὸν πρώην δήμαρχον, χάρις εἰς τὸν ἀποῖον ὁ Πόρος ἀμιλλᾶται ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην πρὸς πᾶσαν ἄλλην δευτερεύουσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος!

Ἀλλ' ὅ, τι πρὸ πάντων ἐνεθουσίασεν ἡμᾶς εἶνε τὸ ἐργαστάσιον πῶν ἀπόρων κορασίων, ὅπερ ἡ αὐτὴ φιλόπολις πρωτοβουλία ἵδρυσεν.

Ὀλίγην μόνον ὥραν ἔμεινα ἐν αὐτῷ, ἀλλ' εἶδον τόσα, ὅσα οὐδ' ἐφανταζόμην. Τὸ ἐργοστάσιον διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα: τῆς ταπητουργίας καὶ τῆς ὑφαντικῆς. Τὸ ἕτερον ἦτο κλειστὸν ἕνεκα τῆς ἑορτῆς. Ἀλλ' ἐν τῷ πρώτῳ ἐργάζετο δεκὰς κορασίων, διότι πρέπει ταχέως νὰ τελειώσῃ ὁ ὡραῖος τάπης, ὃν ἑτοιμάζουσι διὰ τὴν ἔκθεσιν.

Ὑφαινον τὰ χαριτωμένα κορά, ἡ ἐ διευθύνουσα τὴν ἐργασίαν μοὶ ἔδιδε φιλοφρόνως πᾶσαν αἰτουμένην πληροφορίαν. Ὁ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ τέως βουλευτὴς κ. Γ. Κορυζῆς ἐνημερνίζετο νὰ μοὶ ἐπιδείκνυῃ τὰ ἔργα τῶν ἀπόρων συμπατριωτίδων του μετὰ τῆς αὐτῆς ὑπερηφανίας, μεθ' ἧς θὰ μοὶ ἐπεδείκνυε τῶν τέκνων του τὰ ἐργόχειρα. Εἶδον τὸν τάπητα τῆς ἐκθέσεως, ἀλλὰ δὲν προδίδω τὸ μυστικόν του. Ἀλλ' εἶδον καὶ τόσους ἄλλους ὡραίους, παχεῖς, μὲ τεχνικωτάτους συνδυασμοὺς χρωμάτων καὶ σχημάτων, ὥστε ἡ ἔκπληξίς μου ὁλονὲν προέβαινε...

— Βέβαια, ἀκούετε Ποριώτας καὶ νομίζετε . . .

Ὁ συναδεύων με φίλος, ὅστις ἐξηκόντισε τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην εἶχε δίκαιον. Οὐδέποτε ἠλπιζον νὰ εὕρω ἐκεῖ ταπητουργεῖον, τακτικῶς λειτουργοῦν καὶ δημοτικὸν μάλιστα. Αἱ περὶ δημάρχων ἰδέαι μου ἀρχίζουσιν οὕτω νὰ μεταβάλλωνται. Τριάκοντα καὶ πέντε ἐργάτιδες ἀπασχολοῦνται ἐκεῖ. Τὰ νήματα βάφονται εἰς ἐπὶ τούτῳ ἱδρυμένον παράρτημα τοῦ ἐργοστασίου, ἀλλὰ τάπητες πρὸς πώλησιν εὑρίσκονται ὀλίγιστοι ἕτοιμοι, διότι εἰς πεντακισχιλίας μόλις δραχμὰς ἀνέρχεται τὸ ὑπὸ τοῦ δήμου παρεχόμενον κεφάλαιον. Οἱ μεγάλοι τάπητες πωλοῦνται κατ' ὀκᾶν, πρὸς δρ. 14 νομίζω, οἱ δὲ στενοὶ κατὰ πῆχυν. Εἶνε δὲ τόσον στεροὶ καὶ τόσον ποικίλοι, ὥστε ἐθαύμασα πῶς δὲν εὑρέθη ἔτι ἐπιχειρηματίας, ὅστις νὰ προκαταβάλῃ ποσόν τι διὰ παραγγελίας, καὶ νὰ τὸ διπλασιάσῃ ἐντὸς ὀλίγου διὰ τῆς κατὰ τεμάχια πωλήσεως. Οἱ χρωματισμοὶ εἶνε ὡραῖοι καὶ στερεώτατοι, τὰ δὲ σχέδια ὁτὲ μὲν καθαρῶς Εὐρωπαϊκά, ὁτὲ δὲ ἐξ ἀπομιμήσεων Περσικῶν ταπήτων, καὶ ἄλλοτε πάλιν συμμιγῆ μὲ ἕνα μαίανδρον κ. χ. Ἑλληνικὸν, ἐμφαίνουσι καὶ καλαίσθητον τῆς ὅλης ἐργασίας τὴν διεύθυνσιν.

Τὸ τμῆμα τῆς ὑφαντικῆς εἶνε πλουσιώτερον ἔτι· μοὶ ἐπέδειξαν ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἂν ὑιοθέτει ὁ σύρμὸς θὰ τὸν ἐκπλήσσον φιλέλληνα μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν. Εἶνε ἐπίσης μετὰ πολλῆς κομψότητος καὶ καλαισθησίας σχεδιασμένα καὶ κατειργασμένα, δὲν λείπει δὲ ἀπὸ αὐτὰ ἢ ἡ ψαλὶς δεξιᾶς ραπτρίας.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Ἠρωτήθη ἐπανειλημμένως ἡ «Ἑβδομάς», διὰ τί νὰ μὴ ἐκφράσῃ καὶ αὕτη γνώμην τινὰ οἱανδήποτε περὶ τοῦ ἀναικινηθέντος πρό τινος γλωσσολογικοῦ ζητήματος. Οἱ ἐρωτῶντες δύνανται νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν περιέργειαν των, ἀναδιφῶντες τοὺς τέσσαρας αὐτῆς τόμους, καὶ εὑρίσκοντες ἀνὰ μίαν ἀπάντησιν ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν σελίδι. Καὶ βεβαίως. Τὸ ζήτημα εἶνε τόσον μέγα, ὥστε ἐδέησε νὰ τὸ μελετήσωμεν ὑπὸ πᾶσαν αὐτοῦ ἔποψιν καὶ διὰ τῶν εἰδικωτέρων πρὸς τοῦτο καλάμων. Πόρισμα δὲ ν' ἀποκομίσωμέν τὸ ἑξῆς: Ὅτι ἡ γλῶσσα ἀποκαθαιρομένη καθεκάστην βαίνει ἤδη εἰς σχετικήν τινα τελειότητα. Ὅτι τὰ ὁλικά, ἅτινα παρέχουσι ἡ τε ἀρχαία καὶ ἡ δημώδης, ὅλα σχεδὸν εἶνε καλῆς ποιότητος, ἀρκεῖ ὁ ἀρχιτέκτων νὰ γνωρίζῃ πῶς πρέπει νὰ τὰ μεταχειρίζηται· καὶ τέλος, ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης οὐδ' ὑφ' ἑνὸς καὶ μόνου εἶνε δυνατὸν νὰ ἱδρυθῇ, ἐκτὸς ἂν οὗτος εἶνε Πλάτων, οὐδὲ δι' ἑνὸς *Φετφᾶ* νὰ νομοθετηθῇ, ἔστω καὶ ἂν τὸν ἐκδώσῃ ὁ μέγας Σχουλιζλάμης.

Οἱ δὲ μὴ πειθόμενοι, ἃς γράφωσιν κατὰ τὸ ἰδίωμα τοῦ κ. Ψυχάρη.

ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Ὅλη ἡ Ἑλλὰς διαιρεῖται εἰς δύο στρατόπεδα· εἰς τοὺς μὲν καὶ εἰς τοὺς δέ. Ὅταν *οἱ μὲν* εὐχαριστῶνται, *οἱ δὲ* δυσαρεστοῦνται. Εἰς πᾶν δ' ἐπίσημον ὅπως δήποτε γεγονός, οἱ μὲν μειδιῶσι, οἱ δὲ δακρύωσιν, οἱ μὲν χειροκροτοῦσιν οἱ δὲ συρίζωσι, οἱ μὲν κράζουσι *ναί* οἱ δὲ *ὄχι!*

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ δύο μερίδες, αἵτινες ἐν παρενθέσει οὐδαμῶς πρέπει νὰ σχετισθῶσι πρὸς τὰ δύο μεγάλα κόμματα, εἶνε καθ' ὅλα σύμφωνοι. Τὸ ἄγγελμα τῆς αἰσίας γεννήσεως τοῦ νέου βασιλόπαιδος μετὰ τῆς αὐτῆς χαρᾶς ἐχαιρετίσθη ὑπὸ πάντων. Ἀλλ' αὐθωρεὶ ἐγνώσθη, ὅτι θὰ ἐδίδετο αὐτῷ τὸ ὄνομα *Χριστοφόρος* καὶ οἱ μὲν εἶπον, ὅτι εἶνε ἀκατάλληλον διότι εἶνε... παπαδίστικον οἱ δὲ διότι εἶνε ξενικόν. Οἱ μὲν ὅτι δὲν σχετίζεται πρὸς τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν παραδόσεις, οἱ δὲ ὅτι δὲν ἔχει τὴν κομψότητα ἐκείνην, ἣν πρέπει νὰ ἔχῃ πᾶν βασιλικὸν ὄνομα.

Σεβαστὸς φίλος μὴ ἀνήκων οὐδὲ εἰς τοὺς μὲν οὐδὲ εἰς τοὺς δὲ ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν ἐπὶ τοῖς διαμειφθεῖσι *περὶ Χριστοφόρου* τὴν ἑξῆς σημείωσιν, ἣν θεωροῦμεν ὡς κλείουσαν τὴν συζήτησιν.

Πολλὰ ἐρρήθησαν κατ' αὐτὰς καὶ ἐγράφησαν περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρτιγενοῦς βασιλόπαιδος Χριστοφόρου. Εἷς τινας μάλιστα καὶ παράδοξον ἐφάνη τοῦτο καὶ καλογηρισμὸν δῆθεν ἀποπνέον, ὡς ἀναρμόστως χαριεντιζόμενοι εἶπον. Τὸ ὄνομα τοῦτο οὔτε αἰγυπτιακὸν εἶνε βεβαίως οὔτε ἀρχαϊκόν, ὅπως σκανδαλίσῃ τοσοῦτον τοὺς τὰ πάτρια ἀπαναινομένους νεωτεριστάς, ἀλλ' εἶνε Ἑλληνικώτατον, καὶ μάλιστα μεγαλομάρτυρος τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, ἐπὶ Δεκίου τὸν μαρτυρικὸν στέφανον ἀναδησαμένου, οὗτινος τὴν μνήμην γεραίρει ἡ Ἐκκλησία τῇ 9 Μαΐου. Παραλείποντες δὲ τοὺς τρεῖς ἀρχαίους ὁμωνύμους βασιλεῖς τῆς Δανίας (1252 - 1448), τοῦθ' ὅπερ ἀφορᾷ μᾶλλον εἰς οἰκογενειακοὺς λόγους τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, παρατηροῦμεν, ὅτι καὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων δὲν εἶναι πάντῃ ἀλλότριον τὸ ὄνομα. καθόσον Χριστοφόρος ὠνομάζετο τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Δακαπηνοῦ τοῦ καὶ Γέροντος ἐπιλεγομένου (920 - 44) ὁ πρεσβύτερος υἱός, ὁ καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸς γενόμενος, γυναικάδελφος δὲ Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογεννήτου.

Σ*

Καὶ ἤδη ἀσηχυάσωσι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ.

*

ΑΙ ΩΡΑΙ ΤΩΝ Κ. Κ. ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

Πολλάκις ἠκούσαμεν γονεῖς παραπονουμένους κατὰ τοῦ σκληροῦ Χάρωνος, ὅτι τοῖς ἀφήρπασε τὸ καλλίτερον τῶν τέκνων των. Ἄγνωστον, ἂν ἡ πληγεῖσα στοργὴ των περιβάλλῃ διὰ τῶν ὡραιοτέρων χαρισμάτων τὸ ἀπωλεσθὲν τέκνον ἢ ἂν πράγματι ἡ ζητότυπος Μοῖρα τέρπεται ἐκλέγουσα τὰ εὐωδέστερα ἄνθη, ἵνα τὰ ἀποσπάσῃ καὶ τὰ καταρρίψῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Γνωρίζομεν ὅμως καὶ ἡμεῖς καὶ ἕκαστος, ὅτι μυρίοι ἀνάξιοι προσεχῶς νόμοι χάριν ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν δημιουργούμενοι καὶ οὐδεμίαν ἔχοντες σχέσιν πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν ψηφίζονται, ἐπικυροῦνται, τίθενται εἰς ἐνέργειαν διὰ σιδηροδρομικῆς ταχύτητος, ἂν δέ τις ἄξιος λόγου, ἐπωφελής, δίκαιος, οὗτος συνήθως εἶνε τὸ θῦμα τῆς σκληρᾶς εἱμαρμένης.

Καὶ ἐρωτῶμεν τὸν κ. ἐπὶ τῆς παιδείας ὑπουργόν. Ἀπέθανε τὸ ἄριστον τῶν πνευματικῶν τέκνων του ἵνα τὸ θρηνήσωμεν, ἢ ζῇ διὰ νὰ τῷ εὐχηθῶμεν ὑγιείαν;»

Ἀλλ' ἂν ζῇ νὰ μὴ τὸ πέμψῃ ποτὲ εἰς τὰ δημόσια γυμνάσια, ἵνα τὸ ἐκπαιδεύσῃ, διότι εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τὸ καταδικάσῃ εἰς ἀπώλειαν χρόνου. Καὶ πράγματι· ἐν ὅτῳ οἱ πλεῖστοι τῶν κ. κ. καθηγητῶν καίτοι μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ δημοσίου διαθέτουσιν ὅσας ὥρας ἔχει τὸ κάθε ὡρολόγιον πρὸς διδασκαλίαν ἐν ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις, ἔπειτα δὲ καταπεπονημένοι, ἐξηντλημένοι, ἀσθμαίνοντες, νυστάζοντες, καταλαμβάνουσι τὰς κυρίας ἕδρας των, τόσον καταπεπονημένα, ἐξηντλημένα, ἀσθματικὰ καὶ νυσταλέα θὰ εἶνε τὰ διδάγματά των, ὥστε ἀμφιβάλλομεν, ἂν θὰ εὑρίσκωσι τὴν εἴσοδον, ἵνα εἰσέλθωσιν ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀτυχῶν μαθητῶν.

Ἂν ζῇ τὸ πνευματικὸν τέκνον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, τὸ ἐλθὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σώσῃ τὸν τόπον ἀπὸ τῆς καθηγετικῆς πολυασχολίας κτλ. ἂς τὸ ἴδωμεν τέλος πάντων τώρα, ὅτε νομίζομεν, ὅτι εἶνε ὁ καιρός του. Ἄλλως θὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀπέθανε καὶ θὰ καταρασθῶμεν τὴν εἱμαρμένην, ἥτις ἐκλέγει τὰ ἄριστα, ἵνα τὰ καταδικάσῃ εἰς θάνατον... ἔστω καὶ βίαιον.

ΟΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΙ

ΚΑΙ Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΕΝ ΘΡΑΚΗ

Ὅτι οἱ καλόγηροι παντὸς ἔθνους καὶ πάσης ἐποχῆς ὑπῆρξαν οἱ κατ' ἐξοχὴν θιασῶται τοῦ Βάκχου, οἱ διάθερμοι λάτριες τῶν σφριγηλῶν δαιμονίων, ὅσα τῷ *Ἐλευθερίῳ* καὶ *Ἰσοδαίτῃ* τούτῳ θεῷ συμπαραμαρτοῦσι, τὴν γενεσιουργὸν τῆς Φύσεως ἐκφαίνοντα δύναμιν, τὸ μαρτυρεῖ μὲν ἡ φυσικὴ ἱστορία τοῦ γένους τῶν ἱερέων, ἀρχιερέων, μοναχῶν, ἱερομονάχων, κτλ. κτλ. τὸ ἐπιβεβαιοῦσι δὲ αἱ πανταχοῦ καὶ σήμερον ἀκόμη μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης συντηρούμεναι τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων, ἀρχιεπισκοπῶν, κτλ. οἰνοποθῆκαι, ὧν τὰ βαθέα θεμέλια ἐτέθησαν, οἱ εὐρύτοξοι θόλοι ἐστερεώθησαν, πολὺ πρὶν θεμελιωθῶσιν εὐκτήριοι ναοί, πολὺ πρὶν ἀντηχήσῃ ὑπὸ τὴν στέγην νεοδμήτου ἱεροῦ τὸ *Στερέωσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν σου!*

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω διδάσκονται ἀληθῶς ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ μαρτυροῦνται ὑπὸ τῶν μνημείων. Ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν ὅμως παρατηρήσεως πάντες ἐγνωρίζομεν τέως, ὅτι Ἕλληνες τοὐλάχιστον καλόγηροι οὐχὶ πανδήμως οὐδ' ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν καί, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἱεροκρυφίως σπένδουσι τῷ Διονύσῳ. Ἐγνωρίζομεν, ὅτι ὑπὸ τοῦ *ἀκράτου* τούτου θεοῦ ἐμπεφορημένοι οἱ ἅγιοι πατέρες ἀπεκδύονται εἰς τὰς τελετὰς ἢ—ὡς οἱ ἀρχαῖοι θὰ ἔλεγον — τὰ ὄργιά αὐτοῦ, ἀπαλείφοντες μὲν ἀπὸ τοῦ προσευχηταρίου των ὁλόκληρον τὸν Ἑβραϊκὸν Δεκάλογον, εὐλαβέστατα ὅμως τηροῦντες τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «Μὴ γνῶτο ἡ δεξιά σου τί ποιεῖς τῇ ἀριστερᾷ σου, καὶ τ' ἀνάπαλιν».

Διὰ τοῦτο δὲ κυρίως δὲν ἠκούσθη ποτέ, ὅτι παρ' ἡμῖν οἱ καλόγηροι σοβοῦσιν ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ τοὺς δρυμοὺς καὶ τοὺς αὐλῶνας ὡς οἱ πάλαι αὐτῶν ὁμόθρησκοι Σειληνοὶ καὶ Σάτυροι, παιγνιωδῶς καὶ χαριέντως διώκοντες τὰς φίλας αὐτῶν Δομνίκας καὶ Ταρσίτσας — ἤθελον νὰ εἴπω τὰς Μαινάδας καὶ Βακχίδας. Οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ τοῦτο. Τὰ ῥάσα τῶν ἁγίων πατέρων δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς πολὺ λεπτά, δὸς δ' εἰπεῖν, καὶ πολὺ ἀκριβά, δὲν εἶνε κατάλληλα νὰ φέρωνται βιαίως ἀνὰ τὰ δάση, ὡς αἱ παρδάλαι καὶ αἱ νεβρίδες δι' ἀκανθῶν καὶ βάτων. Αἱ δὲ καλογηρικαὶ γαστέρες, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ Θεοῦ παχυνόμεναι, εἶνε πολὺ βαρύτεραι ἢ ὥστε νὰ δύνανται νὰ παρέχωσιν ἡμῖν τὸ τερπνὸν θέαμα τῶν ὑποπτέρων χορῶν, τῶν ἐλαφρῶν περιπτύξεων καὶ γλαφυρῶν σκιρτημάτων Βακχῶν καὶ Σατύρων, τὰ εὔπλαστα τῶν ὁποίων σώματα καὶ αἱ ῥυθμικαὶ κινήσεις ἐνεθουσίασαν τὴν σμίλην τοῦ Σκόπα καὶ τοῦ Πραξιτέλους, καὶ ἐνέπνευσαν τὴν γραφίδα ἢ τὸν χρωστῆρα ἑνὸς Εὐριπίδου, Ραφαήλου, Ρουβένς καὶ εἴ τινος ἄλλου ἱεροφάντου τῆς ζώσης καὶ δρώσης ἐν τῇ Τέχνῃ φύσεως.

Καὶ θὰ ἐφρόνει τις λοιπὸν δικαίως, ὅτι τὸ μὲν φιλοθέαμον Ἑλληνικὸν ἔθνος, καίπερ μηδέποτ' ἀποβαλὸν τοὺς Σειληνοὺς τοὺς Σατύρους αὐτοῦ καὶ τὰς Βακχίδας, ἀπώλεσεν ὅμως διὰ παντὸς πλέον τὸ ἡγεμονικὸν θέαμα τῶν γαργαλιστικῶν τῆς ἀκολουθίας τοῦ Διονύσου παιγνίων· οἱ δὲ σύγχρονοι τῆς Ἑλλάδος γλύπται καὶ ζωγράφοι μένουσι καταδεδικασμένοι νὰ ζητῶσι τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ἐν τοῖς σώμασι καλοῦ οὐχὶ ἐνώπιον τῶν ραδινῶν κ' εὐτόρνων μελῶν γυμνῆς τινος, ἐνθεὸς ὀρχουμένης Βακχίδος ἢ Ἀμαδρυάδος, ἀλλὰ νὰ χάσκωσιν ἀνιαρῶς οἱ δείλαιοι πρὸς τὰ δι' ὀστέων καὶ βάμβακος παρασκευασμένα *τρικότα* τῶν *βαλλαρίνων*, ὅσαι χορεύουσι πασπαλωμέναι τὰ *βαλλέτα* τῶν Ὀφφενβαχ καὶ Σᾶς μηχανικῶς καὶ ἀψύχως τὰς προδιαγεγραμμένας αὐταῖς κινήσεις στρεφόμεναι ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀκριβῶς ὅπως κινοῦνται νὰ *χορεύωσιν* ἐπὶ τῆς προκεχαραγμένης πλακὸς πλεκτικῆς τινος μηχανῆς αἱ νηματοπληθεῖς ἄτρακτοι, ὡρισμένον τι εἶδος *γαϊτανίου* πλέκουσαι διὰ τοῦ σπασμωδικοῦ χοροῦ των.

Ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ! Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἐξεχριστιανίσθη, *ὁ Φαλμεράϊερ θὰ ἔλεγεν ἐξεσλαυίσθη* ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, ἐὰν τὰ λεπτὰ χλανίδια καὶ τοὺς διαφανεῖς χιτωνίσκους τοὺς ἀνὰ τοὺς χοροὺς τῶν ἀρχαίων τελετῶν χαριέντως περὶ τὸ φυσικὸν τῶν σωμάτων κάλλος πτερυγίζοντας διεδέχθησαν οἱ τρίχινοι σάκκοι καὶ τὰ ποδήρη ῥάσα—ἀτ' ἔχοντα πολλὰς ν' ἀποκρύπτωσιν ὑπὸ τὰς σκοτεινὰς αὐτῶν πτυχὰς ἀσχημίας — ὑπάρχουσιν ὅμως ἔτι καὶ *Καλόγεροι* μέ τὴν νευρίδα περὶ τοὺς ὤμους, οὐχὶ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς πλατείαις σικιννίζοντες τῷ Διονύσῳ. Οὐχὶ *βουβὰ* καὶ *πνιγτὰ* ἐρωτολογοῦντες καὶ ὀργιάζοντες, μὲ τὸ κομβολόγιον ἀνὰ χεῖρας, ἀλλ' ἀναφανδὸν φαλλοφοροῦντες, ἀλλὰ μετ' αὐλῶν καὶ τυμπάνων, ἰύζοντες καὶ ἰακχάζοντες, σκιρτῶντες καὶ ὀρχούμενοι κ' ἐν μέσῳ ἀσβέστων γελώτων ὁρμητικῶς τὰς συνθιασώτιδας αὐτῶν Βακχίδας διώκοντες, ἁρπάζοντες δὲ μετὰ σφρίγους καὶ δυνάμεως ἴσης τῆς τῶν ἀπηχουμένων ἐκείνων τέκνων τῆς γενεσιουργοῦ Φύσεως, καὶ ἀπάγοντες ἕκαστος τὴν νύμφην αὐτοῦ θριαμβευτικῶς ἐπὶ τῶν ὤμων, ὅπως τελέσῃ πανδήμους ἔρωτας καὶ γάμους ἐν πλήρει, ὡς εἶπον μεσημβρίᾳ, ἐν αὐτῇ τῇ πρὸ τοῦ ναοῦ πλατείᾳ. Ἔρωτας καὶ γάμους ἀστείους, εὐτραπέλους, σκωπτικούς, καὶ τοῦτ' αὐτὸ *satyrikoús*.

Καὶ πάσας ταύτας τὰς βδελυρὰς ἀσχημίας — ἀκούω τινὰ λέγοντα — τὰς διαπράττουσιν, εἴπες, οἱ καλόγηροι ;

Μάλιστα ! Εὐλαβέστατε Κύριε. Ἀλλά, μὲ συγχωρεῖτε. Οἱ φιλοπαίγμονες καὶ σκανδαλώδεις οὗτοι *Καλόγεροι* δὲν εἶνε οὔτε μοναχοί, οὔτε ἱερομόναχοι, οὔτε ἀρχιμανδρῖται, οὔτε πρωτοσύγγελοι, οὔτε πατριάρχαι. Ἀληθῶς οἱ τελευταῖοι οὗτοι φοροῦσι *μίτρας* ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κωδωνίσκους ἀνὰ τὰς παρυφὰς τῶν ὁλοχρύσων αὐτῶν ἀμφίων, ἀλλ' οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι τὰ εἰκονικὰ ταῦτα περιβλήματα τῶν πανιερωτάτων πρὸς τὴν ἀληθῶς σατυρικὴν περικόσμησιν τῶν ἰδικῶν μου Καλογέρων. Τριχωτὰς ὄψεις καὶ μέχρις ὀμφαλοῦ καθήκοντας πώγωνας ἔχουσι καὶ οὗτοι, ἀλλὰ τρίχες καὶ πώγωνες αὐτῶν δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ πρόσωπον ἀλλ' εἰς τὸ ἐπ' αὐτοῦ δερμάτινον προσωπεῖον. Ἔπειτα, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν σείουσιν οὐχὶ ἀπαστραπτούσας ἐξ ἀδαμάντων μίτρας, ἀλλ' ὑπερπηχυαίους κωνοειδεῖς πίλους μόνον ἀκροτελεύτιον φέροντας κόσμον τὴν οὐρὰν ἀλώπεκος ἢ λύκου.

Τοὺς ὤμους των καλύπτουσιν οὐχὶ δι' ἀργυροῦφῶν ὠμοφορίων ἀλλὰ δι' ἀληθῶν νευρίδων, *καὶ μόνον διὰ νευρίδων*. Περὶ δὲ τὴν βυρσίνην αὐτῶν ζώνην κραδαίνουσιν οἱ *Σκιρτοὶ* οὗτοι οὐχὶ μικροσκοπικοὺς οὐδ' ἀργυρόηχους ἀλλὰ κώδωνας ἐξ ἐκείνων, οὓς ὑπερηφάνως ταλαντεύουσι περὶ τὸν ἀλαζόνα τράχηλον οἱ ἔξαρχοι τῶν ποιμνίων αὐτῶν τράγοι. Ἐὰν τώρα προσθέσωμεν τὰς τραγείας περὶ τὰ ἄνω σκέλη, τὸν φαλλόν, καὶ στακτοβόλον τι τόξον ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ θιάσου, ἔχομεν τὴν παράδοξον καί, μὰ τὸ ναί, φοβερὰν ἐμφάνισιν τῶν Χριστιανῶν τούτων Σειληνῶν καὶ Σατύρων, ὧν τὸ εὐφημιστικὸν ὄνομα *Καλόγεροι* ὀλίγον συντείνει εἰς τὸ νὰ μετριάσῃ τὸν ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ πειρακτικῆς αὐτῶν διαγωγῆς τοῖς παισὶ προξενούμενον φόβον.

Ἀλλ' ἐὰν οἱ ἄρρενες οὗτοι, οἱ δημόσιοι οὕτως εἰπεῖν, ἱεροθῦται τοῦ Βάκχου, ἔχουσιν ἔστω καὶ τὄνομα μόνον κοινὸν πρὸς τοὺς ἄλλους, τοὺς κρυφοὺς ἐκείνους καὶ σκοταίους προσκυνητὰς τοῦ Θεοῦ τῆς ἀμπέλου, αἱ ὡσαύτως δημοσίᾳ μετ' αὐτῶν συγκωμάζουσαι νύμφαι οὐ μόνον τὄνομα οὐχί, ἀλλ' οὐδὲ τὴν φύσιν ἔχουσι κοινὴν πρὸς τὰς ὑπερευλογημένας ἐκείνας ὑπάρξεις, ὅσαι μέλλουσι ν' ἀπαθανατισθῶσί ποτε ὡς ἡρωΐδες *τῶν Ἀποκρύφων τοῦ Φαναρίου* ἢ καὶ ἄλλου τινὸς παρ' ἡμῖν καλογηρικοῦ καταγωγίου.

Διότι καὶ μὲν καὶ αἱ τῶν ἐδικῶν μου Καλογέρων νύμφαι φοροῦσι τὰ κομψότερα τοῦ τόπου γυναικεῖα ἐνδύματα καὶ προτείνουσι προκλητικῶς μιλτοβαφεῖς παρειὰς καὶ καλλίλοφα στήθη, καὶ σείουσι φιλαρέσκως ἐπὶ τῶν ὤμων τοὺς λεπτοὺς καὶ πολυπληθεῖς αὐτῶν πλοκάμους, ἀλλὰ τὰ ἄλλοτε θήλεα ταῦτα τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου δαιμόνια δὲν ἠδυνήθησαν, φαίνεται, νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν παράτασιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι ἄλλως, εἰ μὴ ἀπαρνούμενα τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν φύσιν καὶ ἰδιότητα. Καὶ παρίστανται μὲν λοιπὸν αἱ δῆθεν Νύμφαι, καὶ συνδρῶσιν ἐν ταῖς Διονυσιακαῖς τελεταῖς σήμερον ὡς ἄγαμοι παρθένοι, ἀλλὰ παρθένοι ἀρσενικοῦ γένους. Ὑπάγοντ' ἐπομένως καὶ αὗται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν μετημφιεσμένων, τὰς ὁποίας τὸ περίδοξον τῶν Ἀπόκρεω *κομιτάτον* ἀσμένως βραβεύει ὡς χορευτρίας, μὴ προσέχον εἰς τοὺς ἡλιοκαεῖς αὐτῶν τραχήλους καὶ τὰ πλεθριαῖα τῶν ποδῶν πέλματα, ἢ ὡς παρθένους Ἀθηνᾶς, ἐνῷ διὰ τοῦ στόματος τῆς προσωπίδος των προβάλλουσι προεξέχοντες ὡς ψῆκται ἐκ τριχῶν ἀγριοχοίρου οἱ ἀρειμάνιοι μύστακες καὶ ἡ *χασάπικη* φωνή των.

Καὶ λοιπὸν μόνον περὶ μετημφιεσμένων ! Περὶ *καραβαλίων* καὶ *μασκαράδων* πρόκειται ; Ἀλλὰ τί ἀπροσδιόνυσος φλυαρία !

Ἀλλά, παρακαλῶ, Κύριε, μὴ χάνεται τὴν ὑπομονήν σας, καὶ μὲ κάμνετε νὰ παρεκτρέπωμαι ἄκων τοῦ κυρίου θέματός μου !

Καραβάλι καὶ *μασκαράδες*. Αὐτὰ εἶνε Ἀθηναϊκὰ προϊόντα. Εἶνε πράγματα τῶν μεγάλων Ἑλληνικῶν πόλεων, ἐν αἷς ἔχει μετοχετευθῆ ἄφθονος ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ πρόοδος, ἐν αἷς ἀκμάζουσι μουσικοὶ καὶ δραματικοὶ ὅμιλοι, τί λέγω ; πανεπιστήμια καὶ ἀκαδημίαι, ἑταιρεῖαι καὶ λέσχαι καὶ κομιτάτα, σκοπὸν ἔχοντα ν' ἀποσκορακίζωσι μὲν ἀπὸ τῶν ἐθίμων καὶ ἠθῶν τοῦ λαοῦ πᾶν ὅ,τι *πρόστυχον γυβαῖον* καὶ *βαρβαρικόν*, οἷαι ἦσαν ἀπαξάπασαι αὐτοῦ αἱ διασκεδάσεις, πλὴν τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἱπποδρομιῶν, τῶν ἐφ' ὑψηλῆς ἀμάξης παρελάσεων τῆς πρασίνης τῶν *τζογαδόρων* τραπέζης, τῆς καραγκιοζικῆς τῶν τοῦ Αἰσχύλου δραμάτων παραστάσεως, καὶ τῶν τοιούτων, νὰ ἀναστήσωσι δὲ ἀκεραίαν καὶ ἀλώβητον τὴν φιλόκαλον καὶ φιλόσοφον τοῦ Περικλέους Ἑλλάδα, ἐξοστρακίζοντες ἀπὸ τῆς γλώσσης αὐτῆς τοὺς τύπους, δι' ὧν ἐλάλησε καὶ ἔχει νὰ λαλήσῃ ἀκόμη πρὸς τὰ δουλεύοντ' αὐτῆς τέκνα ἡ θεὰ Ἐλευθερία.

Καλὸς ὁ σκοπὸς αὐτῶν, μὰ τὸν Κύνα, καλὸς καὶ ἅγιος.

Διότι μόνον οὕτω δὲν θὰ τολμήσῃ ἄλλος τις Φαλμεράϊερ νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ Δευκαλίωνος ἄμεσον καταγωγὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

Ἀλλ' ἡ χώρα ἐν ᾗ τυρβάζουσιν οἱ τῷ Διονύσῳ λατρεύοντες *Καλόγεροί* μου, οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν τούτων ἠτύχησε νὰ ἔχῃ. Ναὶ μὲν ᾔδεται, ὅτι αὕτη εἶνε ἡ διδάξασ' ἄλλοτε τὴν Ἑλλάδα θρησκείαν, μουσικὴν καὶ ποίησιν διὰ τοῦ Εὐμόλπου καὶ τοῦ Θαμύριδος καὶ τοῦ Ὀρφέως της· καὶ γνωρίζομεν, ὅτι βασιλεῖς τινες αὐτῆς, σύμμαχοι καὶ συγγενεῖς τῶν Ἀθηναίων γενόμενοι, τόσον ἐνωρὶς ἀφωμοίωσαν τὸ κράτος αὐτῶν πρὸς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ὥστε ὁ διερχόμενος αὐτὸ καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ προσκρούῃ ἀνὰ πᾶν βῆμα ἐπὶ σπουδαίου τινὸς μνημείου τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης· ἀλλὰ — *περασμένα ξεχασμένα* !

Οἱ σήμερον τῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ διαδόσεως ὑπέρμαχοι, οἱ τὰ ὅρια τῆς μελλούσης Ἑλλάδος πάντοτε πέραν τοῦ Ἴστρου τιθέμενοι περιπλανῶνται ἀνὰ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἠπείρου, καὶ τῆς Μακεδονίας, τύπτοντες, ὡς δι' ἠχηρῶν κολοκυνθῶν, διὰ χιλιοδράχμων δεμάτων τὰς κεφαλὰς ἀμφιβόλου καταγωγῆς βαρβαροφώνων ἀνθρώπων, ὅπως πείσωσιν αὐτοὺς τέλος πάντων ν' ἀκούσωσιν, ὅτι ὅσον καὶ ἂν αἰσθάνωνται καὶ σκέπτωνται καὶ λαλῶσι βουλγαρικὰ βλαχικὰ ἢ ἀλβανικά, θὰ μετεμψυχωθῶσιν ὅμως εἰς γνησίους ἀδελφοὺς ἡμῶν Ἕλληνας εὐθὺς ὡς στέρξωσι νὰ διαθέσωσιν ὑπὲρ Ἑλληνικῶν γραμμάτων τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς ὀγκώδη ποσά, κατὰ τὴν συνήθη τοῖς λαοῖς τούτοις λογιστικὴν μέθοδον τοῦ : *Τρὶς ἑφτὰ εἰκοσιένα φάγε σὺ καὶ ὅδε κ' ἐμένα.*

Καὶ συμβαίνει λοιπὸν ἐκ τούτου νὰ ἔχῃ πᾶσα ἀλλόφρων καὶ ἀλλόγλωσσος ἀνὰ τὴν δούλην Ἑλλάδα κοινότης διὰ μεγάλων δαπανῶν συντηρουμένας ἑστίας φωτὸς καὶ θερμότητος, προωρισμένας νὰ ἐκκολάψωσι νὰ ζωογονήσωσι τόσας νεναρκωμένας καὶ ἀβλαβεῖς τέως ἐχίδνας, ὅπως δύνανται αὗται νὰ δάκνωσι καὶ πληγώνωσιν ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας αὐτῶν μετ' ὀλίγον ἀχαριστότερον, θανασιμώτερον ἴσως ἢ ὅσον οἱ χθὲς καὶ πρῴην ἀπόφοιτοι τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν σχολῶν Βουλγαροι καὶ Ρωμοῦνοι.

Τοὐναντίον δὲ συμπαγεῖς, εἰλικρινεῖς ἑλληνικοὶ πληθυσμοί, καθαρῶς Ἑλληνόφωνοι πόλεις καὶ κῶμαι τῶν ἀνατολικῶν τῆς Θρᾴκης κοιλάδων, οἷον ὁ Σκοπός, ἡ Γέννα, τὸ Σκεπαστόν, τὸ Σαμακόβιον, ἡ Σαρακήνα, οἱ Σοφοῖδες, ἡ Μήδεια, ἡ Βιζύη, μετὰ πλείστων καθαρῶς Ἑλληνικῶν περὶ αὐτὴν χωρίων, δὲν ἠξιώθησαν οὐδὲ θ' ἀξιωθῶσιν ἴσως νὰ μάθωσί ποτε ἄλλοτε τί εἶδος ζῴου εἶνε *αὐτὸ ποῦ λὲν δασκάλισσα*, εἰ μὴ ὁσάκις γενικός τις γραμματεὺς λεγομένης τινὸς *Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος* εὑρίσκηται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στείλῃ εἰς τ' ἀνάθεμα (μὲ τὸ ἀζημίωτόν του ἐννοεῖται) διοπτροπτυλοφόρον τινὰ σεισοπηγίδα, πρὸς οὐδὲν ἄλλο μαθοῦσαν νὰ χρησιμοποιῇ τὰ διδασκαλικά της φῶτα, εἰ μή, ὅπως τῇ φέξωσι νὰ ψαρεύσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον ἕνα σύζυγον.

Ὡς πρὸς τοὺς διδασκάλους, αὐτοὶ κατὰ τὰ εὐπορώτερα πρὸ πάντων κεντρικὰ χωρία εἶνε γνωστοὶ ἀπό τινων τοὐλάχιστον δεκαετηρίδων. Εἶνε γνωστοὶ ὡς ὑπὸ τῆς τύχης — ἤθελον εἰπεῖ τῆς ἀτυχίας — ριπτόμενοι ἀνὰ τὰ χωρία ἐκεῖνα πλάνητες, οἱ ὁποῖοι ἐν ἐλλείψει παντὸς ἄλλου ἐπαγγέλματος καλοῦνται νὰ μετέλθωσι τὸ μόνον παρὰ τοῖς ἐντοπίοις ἐλλεῖπον, τὸ τοῦ διδασκάλου.

Ὡς προορισμὸν αὐτῶν ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι οὐχὶ τὴν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον ἀναμόρφωσιν τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων, ἀλλὰ τὸ μόνον ἱερὸν καθῆκον, ν' ἀπαλλάττωσι τοὺς γονεῖς ἀπὸ τὸν κόπον τοῦ νὰ ζυλοκοπῶσιν αὐτοὶ μόνοι τὰ τέκνα των, ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, νὰ

μοιράζωνται μετὰ τοῦ ἱερέως τὰς ἀπαρχὰς παντὸς ἐντοπίου προϊόντος, νὰ ἔχωσι τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς καφενείοις, ν' ἀποζῶσιν ἐκ τῶν γλίσχρων τοῦ ναοῦ εἰσοδημάτων, καί, ἀπαγγέλλοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰς προφητείας τοῦ Ἀγαθαγγέλου ἐν κοιναῖς τῶν χωρικῶν συνεδριάσεσι, νὰ συνολοφῦρωνται μετ' αὐτῶν, διότι, τροποποιηθείσης τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἔμειναν καὶ ταύτην τὴν φορὰν ἔξω τοῦ νυμφῶνος τῆς ἐλευθερίας, ἣν τὸ *γένος τῶν Ξανθῶν*, οἱ Ρῶσσοι, ἦλθον φέροντες εἰς τοὺς ἀδελφούς των, τοὺς Χριστιανούς.

Τοὺς Χριστιανούς ! Διότι — ἂς τὸ μάθωσι τοῦτο οἱ περὶ πνευματικῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατακτήσεων ἀδολεσχοῦντες — οἱ ἑλληνόγλωσσοι καὶ μόνον ἑλληνόγλωσσοι οὐτοι πληθυσμοὶ τῆς Θρᾴκης οὔτε ἔμαθον, οὔτε θὰ μάθωσιν ἴσως ποτέ, ὅτι εἶνε ἄλλο τι εἰ μὴ Χριστιανοί, ὁποῖοι εἶνε οἱ Βούλγαροι, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Μαυροβούνιοι.

Ἐννοεῖται λοιπόν, ὅτι τοιοῦτοι ὄντες δὲν ἔχουσιν οἱ δυστυχεῖς *καραβάλια*, *μασκαράτας* καὶ τὰ παρόμοια, ἔχουσιν ὅμως τοὺς *Καλογέρους* των, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ζητῶ συγγνώμην, διότι ἀπεμακρύνθην καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἀργὰ μὲν ἀλλ' ἀσμένως ἐπανέρχομαι.

Ὡς εἶπον ἀνωτέρω, οἱ Καλόγεροι οὗτοι εἶνε παραδόξως διάφοροι τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς φίλης «Ἑβδομάδος» ἀντεροασοκαλυμμαυχοφόρων Ὁσιοτήτων καὶ Ἀνοσιοτήτων· ὡς τοιούτους δὲ νομίζω οὐχὶ ἄσκοπον νὰ περιγράψω καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐνταῦθα. Οὐχὶ ἄσκοπον, διότι, ὡς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ὑπέδειξα, τὰ ὑπ' αὐτῶν κατ' ἔτος τελούμενα οὐδὲν ἄλλο εἰσίν, εἰ μὴ αὐταὶ αὗται αἱ κατὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νομιζόμεναι τελεταί, πρώτην ταύτην φορὰν ἀνακαλυπτόμεναι οὕτως ἀνελλιπῶς ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν, ὅπως οὐδὲν ἄλλο ἀρχαῖον θρησκευτικὸν ἢ κοινωνικὸν ἔθιμον παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησιν· διότι οἱ Καλόγεροι οὗτοι εἶνε μία ἔτι τρανοτάτη διαμαρτυρία τῆς ἀμεταβλήτου Ἑλληνικῆς φύσεως οὐ μόνον κατὰ παντὸς κακοβούλου συκοφάντου ἀμφισβητήσαντος τὸ γνήσιον τῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καταγωγῆς, ὅπου γῆς καὶ ἂν εὑρίσκωνται, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς ἐπιπολαίου διαβήματος τῶν παρ' ἡμῖν ἀδδηριτῶν ἐπειγομένων νὰ ὑποβάλλωσι ξένα πάντοτε καὶ ὀθνεῖα τοῖς Ἕλλησιν ἔθιμα καὶ ἐν αὐταῖς ἀκόμη ταῖς πανδήμοις τοῦ Λαοῦ ἑορταῖς, ἐνῷ χρέος ἡμῶν εἶνε νὰ καλλιεργῶμεν καὶ περισώζωμεν ἐξευγενίζοντες, ἐὰν πρέπει, πᾶν ὅτι ἀπ' εὐθείας ἐκληροδότησεν ἡμῖν ὁ τῶν προγόνων ἡμῶν βίος, πᾶν ὅ,τι οὔτε μακρὰ σωματικὴ δουλεία οὔτε ἡ ἔτι μακροτέρα πνευματικὴ τῶν Ἑλλήνων ὑπακοὴ τοῖς ὀρθοδόξοις δόγμασιν ἠδυνήθη νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τῆς φαντασίας καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν.

[Ἕπεται ~~τὸ εἴδος~~ συνέχεια]

Γ. Μ. Βιζυηνος.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΝΤΟΜΙΜΑΣ

[Τέλος]

Τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν καὶ οἱ λαιμοὶ τῶν ὑποκριτῶν, ὡς δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως, κύριε διευθυντὰ τῆς *Ἑβδομάδος*, εἶνε ἀντικείμενα ἐξ ἴσου πολύτιμα, καὶ αἱ κεφαλαὶ ἀμφοτέρων δέον νὰ ἔλθωσιν εἰς ἕνα συμβιβασμόν, ἵνα ἐπιτεύχθῇ κοινή τις σωτηρία.

Οἱ μὲν ἂς ἀποφασίσωσι νὰ βλέπωσιν μόνον. Ἂς τηρήσωσι μόνον τὸν τίτλον τοῦ θεατοῦ. Οἱ δὲ ἂς κινῶνται μόνον, καὶ ἂς τηρήσωσι τὸν τίτλον τοῦ βωβοῦ προσώπου, ὅπερ κάποτε μετὰ τόσης ἐπιτυχίας ὑποδύονται. Καὶ ἂν δὲν μείνωσιν ἀμφότερα τὰ μέρη ἐξ ἴσου εὐχαριστημένα, ὁ Θεὸς ἂς μὲ τιμωρήσῃ, διορίζων με ὑπόβολέα κατὰ τὴν μετεμψύχωσιν.

*

Θὰ εἴπητε ἴσως, ὅτι δὲν εἶμαι συνήγορος τῆς προόδου, ἀλλ' ὅτι ἀποκαλύπτω παλαιὰ πράγματα καὶ μάχομαι ὑπὲρ ἀπερριμένων σκωριῶν. Καὶ τοῦτο τὸ ἔχω ὑπ' ὄψιν, διὰ νὰ σᾶς προλάβω δι' ἐγκαίρου ἀντικρούσεως. Ἂν ἡ πρόοδος εἰς πολλὰς περιστάσεις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ λέξις κενή, ἐπὶ παρομοίων ζητημάτων πρὸ πάντων μοὶ φαίνεται κενωτάτη. Τὸ θέατρον ὅπως κατήντησε, ν' ἀπολέσῃ τὴν σημασίαν τοῦ κατ' ἐξοχὴν λαϊκοῦ σχολείου, καὶ ν' ἀπομείνῃ ἁπλῶς τόπος διασκεδάσεως — κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιζημίου — ὑπάγεται τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰδῶν τῆς πολυτελείας, περὶ ὧν προβλέπει τὸ δασμολόγιον. Διὰ τοῦτο δὰ καὶ φορολογεῖται. Ἀλλὰ τὰ εἴδη τῆς πολυτελείας μόνον οἱ ἐχθροὶ τῆς προόδου θὰ ἠθέλοντο νὰ μένωσι πάντοτε τὰ αὐτά. Καὶ ἂν τὸ ἠθέλοντο, οὐδεὶς θὰ τοὺς ἤκουε. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ τοιαῦτα ὁ συρμὸς τῆς χθὲς εἶνε ἀρχαιολογία τῆς σήμερον, ἡ δὲ ἀρχαιολογία τῆς σήμερον παρουσιάζεται ὡς περιζήτητος τῆς ἐπαύριον νεωτερισμός. Ἐρωτήσατε τὰς κυρίας, καὶ θὰ μάθητε πόσαι δὲν φυλάττουσι τὰς παλαιὰς ἐσθῆτάς των, οὖσαι βέβαιαι, ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ὁ συρμός, καὶ πόσαι μετανοοῦσι, ὅτι τὰς κατέστρεψαν ἢ τὰς ἐδώρησαν.

Αἱ παλαιαὶ ὀρέξεις ἐπανέρχονται ὡς νέαι κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἡμεῖς δὲ πάντες ἐντὸς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κύκλου εὑρισκόμενοι, τώρα μὲν πλησιάζομεν πρὸς τὸ ἓν σημεῖόν του, τώρα δὲ νομίζοντες, ὅτι προοδεύομεν, πλησιάζομεν πρὸς τὸ ἄλλο . . . ὅπερ πρὸ καιροῦ ἐγκατελίπομεν.

Αὐτὴν τὴν ὀπισθοδρομικότητα, τὴν ὁποίαν ὅλοι βεβαίως ἐννοοῦσι, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁποίαν θὰ εὑρεθῇ ἴσως τις νὰ μὲ κατηγορήσῃ, ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ πῶς νὰ τὴν ἐξηγήσω. Ὁ ἄνθρωπος βαρύνεται ἄρά γε νὰ ἐφευρίσκῃ νέα πράγματα, καὶ ἀντὶ τούτου θεωρεῖ εὐκολώτερον νὰ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὰ παλαιά, ἢ ἐν τῇ ἀδιακόπῳ ἐρεύνῃ, εἰς ἣν καταγίνεται, ἀνεκάλυψε τέλος τὰ ὅρια, τὸ μὴ περαιτέρω τοῦ πνεύματός του ; Ἐξ ὀκνηρίας ἢ ἐξ ἀδυναμίας δὲν προχωρεῖ πλέον ; Ἄγνωστον. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι μὴ ἔχων πλέον ἐφευρετικότητα μετὰ χαρᾶς ἐπαναλήπει τοὺς συρμούς, οὓς κορεσθεὶς ποτε ἐγκατέλιπε, τοὺς υἱοθετεῖ, καὶ εἶνε πρόθυμος νὰ σφάξῃ δι' αὐτοὺς τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

*

Ἤδη ὅλα τὰ συμπτώματα ὡς ἀψευδεῖς μάρτυρες ἔρχονται καὶ κηρύττουσιν, ὅτι ἡ παροῦσα ἡλικία τῆς ἀνθρωπότητος ἐβαρύνθη πλέον τὰ θέατρα ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς ταῦτα λειτουργοῦσιν. Τὸ κήρυγμα τοῦτο καὶ ὡς παγκόσμιον καὶ γενικόν, καὶ ὡς τυπικὸν καὶ μερικὸν δύναται ἄριστα νὰ τὸ θεωρήσῃ πᾶς τις. Ἐγὼ ὡς Ἑλληνικὸν δικαιοῦμαι μόνον νὰ τὸ ἐξετάσω. Καὶ ἐν τούτοις ἀντὶ νὰ ὀνειροπολήσω ἄλλο τι παρόμοιον πρὸς τὰ κλασικὰ ἐπὶ παραδείγματι θεάματα τῶν προπατόρων μας, ἵνα τὸ προτείνω ὡς ὑποψήφιον διάδοχον τῶν σημερινῶν θεάτρων, στρέφω τὸ βλέμμα φιλοστόργως πρὸς τὴν *Παντομίμαν*, καὶ τὴν πᾶσάν μου ἐλπίδα εἰς αὐτὴν ἀνατίθημι.

Καὶ διὰ τί ;

Διότι οἱ ἄνθρωποι ἐβαρύνθησαν πλέον νὰ ἀκούωσι. Ἡμεῖς ἰδίᾳ οἱ Ἕλληνες, οἱ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωποι τῶν λόγων, ἀνταλάσσοντες ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας τὸ ἄφθονον τοῦτο προϊόν μας, εὑρισκόμεθα τὴν νύκτα — καθ' ἣν λειτουργοῦσι τὰ θέατρα — εἰς κατάστασιν ἢ τελείας ἀγικανότητος ὡς πρὸς τὴν ἀκοήν, ἢ εἰς νευρικὸν ἐρεθισμόν, ἐκ τῆς κοπώσεως προερχόμενον καὶ μὲ τὸ παραμικρὸν ἐξαπτόμενον.

Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν οὐδὲν θέατρον ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς λειτουργεῖ, εἶνε δυνατὸν νὰ εὐδοκιμήσῃ παρ' ἡμῖν, δι' ὃν καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ σκηνὴ εὑρίσκεται εἰς ἰσόβιον νηπιάζουσαν κατάστασιν. Καὶ ἂν ἐζήτουν τοὐλάχιστον οἱ ἐργαζόμενοι πρὸς ἀνάδειξιν αὐτῆς πηγὰς ὑγιεινοτέρας, ἐξ ὧν νὰ ἀντλήσωσι τὰ ἐπιχειρήματά των, ἂν ἐζήτουν ὀλίγην δρόσον, δι' ἧς νὰ ἀνακουφίσωσι τοὺς καταπεπονημένους, ἂν ἐζήτουν ὀλίγην πρωτοτυπίαν, δι' ἧς νὰ ἐξεγείρωσι τὸ κοινόν, ἢ τοὐλάχιστον ὀλίγον ὄπιον, ἵνα τὸ ἀποκοιμήσωσι γλυκύτερον, βεβαίως πλειότεραι χάριτες θὰ ὠφείλοντο αὐτοῖς, ἴσως δὲ καὶ ἀνεδείκνυντο καὶ οὗτοι νικηταὶ τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ καθίστων τὰς μάνδρας, ἐν αἷς ἐγείρουσι τὰς σκηνάς των, προσφιλῆ καὶ εὐάρεστα καὶ ἀναψυκτικὰ καὶ ἀπαραίτητα τοῦ κοινοῦ συνεντευκτήρια.

Ἀλλ' ἤδη ; Βεβαρημένας ἐκ τῶν καθημερινῶν λόγων ἀκοὰς προσκαλοῦσιν, ἵνα ταῖς ἐπαναλάβωσι τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ὅσα καὶ πέρισυν, ὅσα καὶ πρὸ διετίας, ὅσα καὶ πρὸ εἰκοσαετίας ! Ἂν ὁ κόσμος ἐβαρύνθη ἀδιάφορον. Ζητήσατε ἓν πρόγραμμα θεατρικὸν ἀριθμοῦν δέκα, εἴκοσι ἐτῶν ἡλικίαν καὶ θὰ τὸ ἀκούσητε τὸ νήπιον ἐκεῖνο νὰ σᾶς ψελλίζῃ τὰ αὐτὰ ὀνόματα δραμάτων καὶ δραματουρ-

γῶν ὅσα ἐπαναλαμβάνει καὶ τὸ ἐφέτος ἐκδοθέν. Καὶ οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἑρμηνευταὶ ἠλλαξαν σχεδόν.

Μετὰ τόσα ἔτη ἡ μαρμαρόπλαστος κόρη Γαλάτεια κατέρχεται ἡ αὐτὴ πάντοτε πρὸ τοῦ ἀγήρω ἐπίσης Πυγμαλίωνός τις. Ἤδη ἱστάμεθα πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς, ἥτις, ἂν ἐβραδύετο ἡ πρὸς τὰ πατροπαράδοτα πίστις, θὰ ἐτύγχανε τοῦ πρώτου βραβείου διὰ τὴν συντηρητικότητα καὶ τὴν ἐμμονήν της. Δύο πράγματα δύναται νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἀνατολὴ οὕτως ἀναλλοίωτα διαμείναντα διὰ τῆς παρελεύσεως τῶν χρόνων. Τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν ὀρθόδοξον σκηνήν. Νομίζεις, ὅτι εὗρον ἐν ἑκάστῳ κινήσει, ἐν ἑκάστῳ τόνῳ φωνῆς, τὴν τελειότητα οἱ ἠθοποιοί μας καὶ τὴν ἀπεκρυστάλλωσαν. Ὁ πρὸ εἴκοσι ἐτῶν φωτογράφος, αὐτός, ὅστις τόσον ἐτελειοποίησε τὴν τέχνην του — θὰ ἐξίστατο θαυμάζων πρὸ τῆς ὁμοιότητος, ἣν ἔχουσιν αἱ εἰκόνες τοῦ τότε ἥρωος τῶν *Μυλωναίων* καὶ τοῦ νῦν. Ἂν δ' ὑπῆρχε τότε φωνογράφον θὰ διετηροῦντο καὶ οἱ ἀνίοντες καὶ κατίοντες τόνοι τῆς φωνῆς του, διὰ νὰ θαυμάσωμεν τὴν ὁμοιότητά των συγκρίνοντες αὐτοὺς πρὸς τοὺς σημερινούς. Συγκρίνατε τὸν *Ἐθνοφύλακα* τῆς τότε ἐποχῆς πρὸς τὴν σημερινὴν *Ἀκρόπολιν* διὰ νὰ θαυμάσητε τὴν διαφοράν. Καὶ ἔπειτα συγκρίνατε τὸν κ. Ἀλεξιάδην πρὸς τὸν κ. Ἀλεξιάδην διὰ νὰ θαυμάσητε τὴν ὁμοιότητα!

*

Ἀλλὰ θὰ εἴπητε πάλιν. «Καὶ ὅλον αὐτὸ τὸ πλῆθος, ὅπερ συρρέει εἰς τὰ θέατρα;» Καὶ τοῦτο τὸ προεῖδον. Πρῶτον εἶνε δυσανάλογον πρὸς τοὺς κατοίκους. Οὐδὲ τὸ ἓν ἑκατοστόν. Δεύτερον μεταβαίνει διὰ νὰ φύγῃ δυσηρεστημένον, διὰ νὰ μὴ ἐπανέλθῃ. Σπάνια εἶνε τὰ πρόσωπα, ἅτινα δύναταί τις νὰ συναντᾷ ἐκεῖ τακτικῶς. Ἂν σπεύδῃ εἰς τὸ Φάληρον ὡρισμένον πλῆθος, τοῦτο συμβαίνει, διότι ἔχει ἐκεῖ τοὺς φίλους τοὺς γνωρίμους του. Καὶ ἂν ἀφαιρεθῇ ἡ σκηνὴ ἐξαίφνης, θὰ τοὺς ἴδητε νὰ καταλάβωσι τὰ καθίσματά των, καὶ ἀπὸ τούτων ν' ἀνταλλάσσωσιν τὰς ὁμιλίας, τὰ βλέμματα, τὰς φιλοφροσύνας των. Σπεύδουσιν ἐκεῖ διὰ νὰ ἴδωσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Μεταθέσατε τὸ Γαλλικὸν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας καὶ τὸ Ἑλληνικὸν εἰς τὸ Φάληρον καὶ θὰ πεισθῆτε. Οἱ θεαταί των ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς γαλᾶς. Προσκολλῶνται εἰς τὰς οἰκίας, οὐχὶ εἰς τοὺς κατοίκους. Οὕτω τὸ Φάληρον διατηρεῖ τοὺς πελάτας του καὶ ἡ *Ὁρόνοια* τοὺς ἰδικούς της. Ἀλλὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου ἰδίᾳ, περὶ οὗ κυρίως ὀφείλομεν νὰ μεριμνῶμεν, οἱ πελάται δὲν εἶνε πάντοτε οἱ αὐτοί. Ὅσοι ἦσαν χθὲς δὲν εἶνε σήμερον.

Μεταβαίνουσι νὰ ἐναποταμιεύσωσιν ὀλίγην εὐχαρίστησιν, εἴτε δὲ ταύτην ἐπιτύχωσιν εἴτε πλῆξιν, δὲν ἐπανέρχονται, ἂν δὲν παρέλθῃ ἱκανὸς χρόνος... Ἔπειτα οἱ ὀπαδοί του εἶνε ἄπιστοι. Κορέννυνται εὐκόλως καὶ ἢ ἐκλέγουσι ἄλλο ἢ διαρρηγνύουσι τὰς μετὰ τῶν ἐν γένει θεάτρων σχέσεις των. Εὐτυχῶς καθ' ἑκάστην γεννῶσιν αἱ γυναῖκες.

*

Δὲν ἐννοήθη φαίνεται ἀκόμη ἐντελῶς, ὅτι ὁ κόσμος βαρυνθεὶς τὰ παλαιὰ θέλει νέα πράγματα, ἢ τοὐλάχιστον νεοφανῆ. Ὅλα τὰ δράματα, τὰ κωμειδύλλια, αἱ τραγῳδίαι, αἱ κωμῳδίαι ὁμοιάζουσι, καὶ δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ τὰ θαυμάζωμεν. Ἂν δὲν ἐφοβούμην μὴ ἡ ἐπιστολή μου λάβῃ κολοσσιαίας διαστάσεις, θὰ παρενέθετον τὴν περίληψιν ἑνὸς δράματος, ἣν ἐν ὥρᾳ σχολῆς ἐφιλοπόνησα, διὰ νὰ σᾷς πείσω, ὅτι εἶνε περίληψις... *παντὸς δράματος*, ὅπερ ἔτυχε ν' ἀκούσητε. Θὰ εὑρίσκετε ἐν αὐτῷ ὅλους τοὺς ἥρωας καὶ τὰς ἡρῳδίας, ὅλας τὰς ἁμαρτωλὰς καὶ τὰς ἐναρέτους, ὅλους τοὺς λῃστὰς καὶ τοὺς πειρατάς, ὅλους τοὺς ζηλοτύπους καὶ τοὺς ραδιούργους. Εὐκολώτατον πρᾶγμα. Εἴκοσι δράματα πιεζόμενα διαρκῶς ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου ἀπετέλεσαν πλέον ἓν ὅλον συμπαγές! Ἐκεῖνο δέ, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὴν μονοτονίαν, νὰ προκαλέσῃ τὴν συγκίνησιν, νὰ ἐγείρῃ τὸν ἐνθουσιασμόν, νὰ γεννήσῃ τὸν θαυμασμόν, νὰ βυθίσῃ εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν τὰς καλὰς ἰδέας, αἵτινες τυχὸν ἐγκατασπείρονται ἐν τοῖς δράμασι, ἡ ὑπόκρισις τέλος, ὁ μαγικὸς οὗτος ἑκατόγχειρ καὶ ἂν ἔχῃ χεῖράς τινας, τοσάκις τὰς ἐκίνησε πρὸ ἡμῶν ἀπειλητικῶς ἢ ἱκετευτικῶς μετὰ τῆς αὐτῆς τυπικῆς ἀκριβείας, ὥστε... τὰς ἐμάθομεν ἐκ στήθους, καὶ οὐδεμίαν πλέον μᾶς προξενοῦσιν αἴσθησιν!

*

Δι' ὅλα ταῦτα καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη ἓν μόνον φάρμακον θεωρῶ κατάλληλον, τὴν *Παντομίμαν*. Καὶ ἀνακεφαλαιῶ. Δὲν βλάπτει αὕτη, διότι δὲν ὁμιλεῖ. Δὲν διδάσκει τὸ καλόν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ κακόν. Τέρπει. Πρὸ πάντων δὲ ἀνοίγει εἰς τὴν καχεκτικὴν τέχνην νέους ὁρίζοντας. Λεπταὶ καὶ μεμετρημέναι χειρονομίαι, μορφασμοί, μειδιάματα, βλέμματα εὔγλωττα, ἰδοὺ ποίαν εὔχομαι, ποίαν προβλέπω ἐν τῷ μέλλοντι τὴν γλῶσσαν τῆς σκηνῆς. Πρὸ αὐτῆς τοὺς θεατὰς προσεκτικούς, συνέχοντας τὴν πνοήν, ἵνα κάλλιον ἴδωσιν, ἵνα κάλλιον μαντεύσωσιν, ἵνα κάλλιον διασκεδάσωσι. Τὴν σκηνὴν δὲ περιπαθῆ χανούμην κρύπτουσαν ὑπὸ γιασμάκιον... τὴν κακὴν γλῶσσάν της, καὶ μαγεύουσαν διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς θεατάς. Αἱ Ἀρμενίδες, λέγουσιν, εἶνε ὡραῖαι πρὶν ἀνοίξωσι τὸ στόμα. Καὶ ἡ σκηνὴ θὰ εἶνε ὡραία ὅταν τὸ κλείσῃ.

Ἀφοῦ... δὲν μᾶς τέρπει πλέον ἡ φωνή της! Καὶ ἐπανερχόμενος εἰς τὴν σκέψιν, ἥτις μὲ ἐβασάνισεν ἐν τῷ θεάτρῳ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, καὶ ἥτις ἐγέννησε τὴν ὑπὲρ τῆς *Παντομίμας* ἐπιστολήν μου ἐρωτῶ πάντα ἀντιφρονοῦντα:

Ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ τῆς προόδου, εἶνε δίκαιον νὰ μεταβαίνωμεν εἰς τὸ θέατρον, ἵνα ζηλεύωμεν τοὺς κωφούς;

Ἐν βίᾳ.

Ι. Μαρανος

Ἐν στίγμῇ τίς οἶδε ποίας ἐγκαρδίου ὀδύνης ὁ συνεργάτης ὑμῶν κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἐξέπεμψε βαθύν, παραστατικόν σπαραγμόν, εἰς ὃν ἡ περιπαθὴς μοῦσά του ἔδωκε τὴν μορφὴν τοῦ ἀσματίου, ὅπερ πρότινων ἑβδομάδων ἐδημοσιεύσαμεν:

... Πέρα πῶς γράφουνε· καλὰ θυμοῦμαι, τὸ κονδύλι
Τὸ χέρι πῶς τὸ πιάνει·
Πῶς ἀνεβαίνει 'ς ἂν δροσιὰ καὶ 'ς ἂν φωτιὰ 'στὰ χείλη
Τοῦ τραγουδιοῦ ἡ ἔμπνευσις ποὺ 'τὴν καρδιὰ βλαστάνει!
Πέρα πῶς γράφουνε· ἀλλὰ μ' ἐρήμαξε ἡ μοῦρα
Δὲν ἠμπορῶ μέσ' 'ς τῆς φωτιᾶς νὰ τραγουδῶ τὸν πόνο,
Καὶ πέφτει ἀπὸ τὰ χέρια μου μὲ γογγυτὸ ἡ λύρα,
Καθὼς πέφτει βασίλισσα ἀπὸ μεγάλο θρόνο...
Ἂχ τὸ ἀηδόνι ἀπέθανε· ζῇ μόνο τὸ κορμί του·
Ἴσως ἀκόμη κ' ἡ καρδιά, ἀλλ' ὄχι κ' ἡ φωνή του!

Τὸ ἀσμάτιον τοῦτο ἐνεποίησε παρὰ πολλοῖς τῶν θαυμαστῶν τοῦ ποιητοῦ τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην, ἣν θὰ προυκάλει εἰς ἄλλους κύκλους ἀτέλπιστος πολιτικὴ δήλωσις. Τινὲς μάλιστα ἔπεμψαν ἡμῖν ἐμμέτρους διαμαρτυρήσεις μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπερέχει καὶ λόγῳ δικαίας ἀγάπης πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ λόγῳ αἰσθήματος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἡ κατωτέρω τοῦ ἐν Καβάλλᾳ ἐμμόνου κ. Κωνσταντινίδου, ἣν καὶ εὐχαρίστως φιλοξενοῦμεν.

ΤΩι Κω ΑΧΙΛΛΕΙ ΠΑΡΑΣΧΩι

Καὶ ποιὸς λοιπὸν ἐτόλμησε νὰ λέγῃ πῶς δὲν ξέρει
Νὰ γράβῃ τὸ Παράσχου μας τὸ ζηλεμένο χέρι;
Κι ἀντὸ πλακώνουν συμφοραῖς, κ' ἀντὸ σπαράζουν πόνοι,
Δὲν χάνει τὸ κελάδημα τὸ Ἐθνικὸ ἀηδόνι.
Σ' τὰ χρόνια αὐτὰ τὰ ἄπιστα καὶ τὰ καταραμένα
Ἐσὺ γνωρίζεις νὰ πετᾷς καὶ μὲ φτερὰ καϋμένα!

Δὲν πέφτει ἀπ' τὸ χέρι σου ἡ δοξασμένη λύρα,
Ξεύρει κ' αὐτὴ πῶς ὕστερα θὰ καταντήσῃ χῆρα·
Καὶ τὸ δοξάρι δὲν τολμᾷ νὰ πιάσῃ ἄλλο χέρι,
Τῆς λύρας σου τὸ μυστικὸ ἄλλος κανεὶς δὲν ξέρει·
Καὶ τὸν χορὸν τῆς λεβεντιᾶς τὸ Ἔθνος 'ς ἂν ἀρχίσῃ,
Ποιὸς θὰ φτερώσῃ τὸ χορό, καὶ ποιός θὰ κελαδήσῃ;

Μὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ σ' ὁρκίζομαι ἀκόμα,
Πῶς κ' ἀναστέναγμα βουδὸ ἀπ' τὸ δικό σου στόμα
Ἀξίζει περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ τραγούδια,
Ποὺ τραγουδοῦνε σήμερον παιδιὰ 'ς ἂν καλανάρχοι,
Εὔθυρφα χώρις μυρωδιὰ σκορπίζουνε λουλούδια
Λέξεις γλυκειαί'ς, ζωγραφισταί'ς, μὰ πόνος δὲν ὑπάρχει.

Σ' ὀλίγους ἔδωσ' ὁ Θεὸς τὴν ἰδική σου χάρι,
Νὰ εἶνε κάθε λόγος τους σπυρὶ μαργαριτάρι·
Κ' ἐνῶ θαρρεῖς ὁ στίχος σου, ὅτι μονάχα κλαίει,
Ἡ καθεμιά του συλλαβὴ εἶνε φωτιὰ καὶ καίει.
Καὶ πρὶν τελειώσῃς τὴν στροφὴ καὶ φθάσῃς εἰς τὴν ἄκρη,
Πετᾷ ἀμέσως ἡ καρδιὰ 'ς τὸ μάτι καὶ τὸ δάκρυ.

Εἶνε ὁ κάθε στίχος σου πόνος, φωτιὰ καὶ λαύρα,
Κάνεις τὰ μαῦρα γράμματα νὰ φαίνωνται πειὸ μαῦρα.
Κ' ἡ πειὸ μικρὴ σου συλλαβὴ ἓν αἴσθημα ξεθάφτει,
Τώρα δροσίζει· τὴν καρδιὰ καὶ τώρα τὴν ἀνάφτει!
Σ' τὸν πόνον ποὺ μ' ἐρήμαξε σ' ὁρκίζομαι σὸ μόνο,
Μπαίνεις 'στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς κ' ἀναμετρᾷς τὸν πόνο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Διὰ τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν καὶ ἰδίᾳ τοὺς μακαρίους ἐκείνους στομάχους, οἵτινες καθ' ἑκάστην ἐσπέραν εὐγνωμόνως ἀποδέχονται, ὅ,τι παρέχει αὐτοῖς ἡ καλαισθητος ἐκλογὴ τοῦ ἐν Φαλήρῳ θεάσου, μελέται ὡς ἡ κατωτέρω εἶνε πάντη περιττή. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχουσι τόποι ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν οἷς οἱ θεαταὶ ἐκδηλοῦσι καὶ τὴν ἀποδοκιμασίαν των, ὅταν αἱ παρεχόμεναι αὐτοῖς θεατρικαὶ ψυχαγωγίαι εἶνε ὑπόπτου ἢ κακῆς ποιότητος, διὰ τοῦτο καὶ μόνον δημοσιεύομεν ἐν μεταφράσει τὴν μελέτην ταύτην, ἣν ἀπήγγειλε πρὸ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ὁ κ. Dujardin, ἵνα γνωρίσωμεν εἰς τοὺς ὑμετέρους παράδοξον ξενικὸν ἔθιμον. Παρατηροῦμεν δὲ μάλιστα τῷ συγγραφεῖ, ὅτι ἠδίκησε τὴν Ἑλλάδα, μὴ συγκατατάξας αὐτὴν ἐν τῇ αὐτῇ βαθμίδι τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ᾗ καὶ τὴν Κίναν, τὴν μόνην κατ' αὐτὸν χώραν, ἐν ᾗ οἱ θεαταὶ δὲν συρίζουσιν. Ὑποθέτει, φαίνεται, καὶ οὗτος, ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἀθηναῖοι ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἀρχαίους!

Ο ΣΥΡΙΓΜΟΣ ΕΝ ΤΩι ΘΕΑΤΡΩι

Ἐπιτρέπεται σήμερον τὸ συρίζειν ἐν τῷ Θεάτρῳ; Τοῦτο εἶνε ζήτημα, ὅπερ θέλω πραγματευθῆ ἀμερολήπτως, μὴ ὢν ἄλλως τε δραματικὸς συγγραφεύς. Ἀφ'

ἧς στιγμῆς ὑποκριταὶ ἀνῆλθον ἐπὶ σκηνῆς, ὅτε μὲν ἐχειροκροτήθησαν, ὅτε δὲ ἐσυρίχθησαν, καὶ ἐφ' ὅσον εἰς λαὸς εὐηρεστεῖτο εἰς τὰς δραματικὰς παραστάσεις, ἐπὶ τοσοῦτον θορυβωδῶς διετράνου τὰ αἰσθήματά του ὑπὸ ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους.

Οἱ συριγμοὶ μόνοι δὲν ἐπήρκουν πάντοτε οὐδ' εἰς τὸν λαὸν αὐτὸν τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Αἰσχύλος, φωραθεὶς ὡς ἀποκαλύψας ἔν τισι τῶν δραμάτων του, ταῖς *Ἱκέτισι*, ταῖς *Εὐμενίσι*, τῷ *Σισύφῳ* τὰ ἀπόρρητα τῶν μυστηρίων, ἐβιάσθη ὑπὸ τῶν θεατῶν νὰ ζητήσῃ ἄσυλον παρὰ τὸν βωμὸν τοῦ Βάκχου. Τοῦ δ' Εὐριπίδου ἐξενεγκόντος διὰ τοῦ *Βελλεροφόντου* του ἀνηθίκους καὶ βλασφήμους λόγους, μέγας ἀλαλαγμὸς ἠγέρθη ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ, ἤρχιζον δὲ νὰ λιθοβολῶσι τοὺς ὑποκριτάς, ὅτε ὁ ποιητὴς ἐρρίφθη ἀποτόμως ἐπὶ τῆς σκηνῆς κράζων «Ὑπομονή, ὑπομονὴ μόνον· θὰ τὸ πληρώσῃ καλὰ εἰς τὸ τέλος». Προτιμοτέρου ὄντος νὰ συριχθῇ τις ἢ νὰ λιθοβοληθῇ, οἱ ὑποκριταὶ τῶν μεμακρυσμένων ἐκείνων χρόνων (οἱ τῆς σήμερον θά μοι συγχωρήσωσι τὴν τόσον παράδοξον εἰκασίαν) ἐθεώρησαν ἰσωστὸ πρῶτον τὴν χρῆσιν τῶν συριγμῶν ὡς θεῖαν εὐεργεσίαν. Ἦτο μόλα ταῦτα μία ἐκ τῶν εὐνοιῶν ἐκείνων, ἃς ἀκουσίως τις ὑφίσταται, οἱ δὲ ὑποκριταὶ τῶν Ἀθηνῶν, δεκτοὶ γενόμενοι ὅτε μὲν διὰ λιθοβολισμῶν ὅτε δὲ διὰ συριγμῶν, οὐδέποτε διεδήλωσαν ποία ἡ προτίμησίς των.

Ἐν Ρώμῃ ἐπευφήμουν καὶ ἐσύριζον, οὐχὶ πρὸς μίμησιν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ διότι αἱ σκηνικαὶ παραστάσεις προυκάλουν ἐκ φύσεως τὰ δύο ταῦτα εἴδη τῶν ἐκδηλώσεων. Γνωστὸν ὅτι, ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ πάσης ρωμαϊκῆς κωμῳδίας εἰς τῶν ὑποκριτῶν ποιεῖται ἀποστροφὴν πρὸς τὸ κοινόν, καὶ διεγείρει τὰς ἀνευφημίας του. Ἡ τέχνη τοῦ ἐπευφημεῖν προσήγγισε τὰ τελευταῖα ὅρια τῆς τελειότητος ὑπὸ τοὺς πρώτους αὐτοκράτορας, ὁπότε οἱ ὑποκριταὶ διέπρεπον εἰς τὴν μίμησιν ὅτε μὲν τοῦ βόμβου τῶν μελισσῶν, ὅτε δὲ τῶν θορύβων τῆς βροχῆς ἐπὶ τῶν ὀροφῶν, ἢ ἐκίνουν διὰ τοῦ ποδὸς ἐμπνευστὰ ὄργανα, ὅπως ἀποκτήσωσι πᾶσαν τὴν ἐπιθυμητὴν ἠχώ. Ἀλλ' ὁποία ταραχή, ἐὰν οἱ δυσηρεστημένοι προέβαινον εἰς τὸ μέσον! Ἐνόμιζέ τις, λέγει ὁ Ὁράτιος, ὅτι ἤκουε μανιωδῶς βρυχωμένην τὴν θάλασσαν. Οἱ συριγμοὶ δὲν ἦτο δυνατὸν ἀπὸ τοιαύτης συμφωνίας νὰ λείπωσιν. Ἐξερρήγνυντο εὐθὺς ὡς ὑποκριτής τις ὑστέρει εἰς τοὺς κανόνας τῆς προφορᾶς ἢ τοῦ μέτρου. Ὁ Κικέρων διηγεῖται, ὅτι ὁ ὑποκριτὴς Ἔρως, διωχθεὶς τῆς σκηνῆς ὑπὸ καταιγίδος συριγμῶν, ἐδέησε νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐπιφανοῦς συναδέλφου του Ροσκίου. Αἱ δημόσιαι ἀρχαὶ δὲν ἐπεζήτησαν, τοὐλάχιστον μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου, τὴν καταστολὴν τῶν ἐκρήξεων τούτων τοῦ λαϊκοῦ αἰσθήματος, ὁ δ' αὐτοκράτωρ Αὔγουστος ἐξόρισε τὸν ὑποκριτὴν Πυλάδην, ὡς δακτυλοδεικτήσαντα θεατὴν τινα συρίζοντα αὐτόν.

Ἐν Γαλλίᾳ μόλις ἱδρύθη θέατρον καὶ ἤδη τὸ κοινὸν τῶν Παρισίων ἀπομιμεῖται ἐν ἀγνοίᾳ του τὸ τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ τόσους αἰῶνας τὰ αὐτὰ πάθη ἐκδηλοῦνται ἐπίσης, καὶ οἱ δυσηρεστημένοι ἀρχονται ὡς ἐν Ἑλλάδι νὰ ρίπτωσι λίθους ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ὁ συριγμὸς προκύπτει ἀργότερον. Εἰς ποίαν ἀκριβῶς στιγμὴν ἠκούσθησαν οἱ πρῶτοι συριγμοί; Τὸ πρόβλημα τοῦτο διαιρεῖ καὶ ἐπασχολεῖ τοὺς πεπαιδευμένους. Ὁ κ. Tralage, ὁμιλῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις σημειώμασι τοῦ *Βαρώνου τῶν Χαραδρῶν*, κωμῳδίας τοῦ Θωμᾶ Κορνηλίου, ἅπαξ παρασταθείσης τῇ 14 Ἰανουαρίου 1686, εἶπεν «Εἶνε τὸ πρῶτον ἔργον, καθ' ὃ ἠκούσθησαν συριγμοί». Ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ τὰ ἑξῆς, ἅτινα ὁ Ρακίνας ἔθηκεν εἰς τὸ στόμα ἑνὸς ὑποκριτοῦ.

«Ὁ Beyer ἐδίδασκε τοὺς ἀκροατὰς νὰ χασμῶνται. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Pradon τὰ μῆλα ἐρρίπτοντο ἀφθόνως κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Ἀλλ' οἱ συριγμοὶ ἤρχισαν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ Ἀσπὰρ τοῦ Φοντενέλ. Εἶμαι μάρτυς πιστός, διότι ἤμην εἷς τῶν ὑποκριτῶν».

Ἀλλ' ὁ Ἀσπὰρ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1680. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει τίς πλειότερον ν' ἀσπασθῇ τὴν δευτέραν χρονολογίαν ἢ τὴν πρώτην. Ὁ Στίχος οὗτος τοῦ Βοαλώ:

C'est un droit qu'à la port on achête en entrant
Εἶνε δικαίωμα ἀγοραζόμενον ἐν τῇ εἰσόδῳ

ἀνήκει εἰς τὴν Ποιητικήν του, δημοσιευθεῖσαν μεταξὺ τοῦ 1669 καὶ τοῦ 1674. Τί λέγω; Γίνεται ἤδη λόγος περὶ συριγμοῦ ἐν τῇ τετάρτῃ σατύρᾳ, χρονολογουμένῃ ἀπὸ 1664. Ἐπὶ τέλους ἡ δήλωσις τῆς ἐμφανίσεως εἶνε ἀνεύρετος, ἡ δὲ τῆς ἐξαλείψεως δὲν πρόκειται ἀκόμη νὰ σημειωθῇ. Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα οὐχὶ μόνον πολλοὶ μέτριοι ποιηταὶ ἐσυρίχθησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Βολταῖρος (ἡ *Ἐρεφύλη* του ἐγένετο δεκτὴ ὑπ' ἀληθοῦς καταιγίδος, ἡ δὲ *Σκιὰ τοῦ Ἀμφιαράου* ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν συριγμῶν ἐπανῆλθεν ὑπὸ τὴν γῆν). Κατὰ τὸν 19ον ὁ Τάλμας αὐτὸς ἐγένετο πλειστάκις δεκτὸς διὰ συριγμῶν, καὶ ἀρκοῦμαι νὰ ἀναφέρω μόνον τὸν μέγαν τοῦτον ἠθοποιόν, τὸ παράδειγμα τοῦ ὁποίου δεικνύει, ὅτι καὶ μετά τινα παρόμοια δυστυχήματα δύναταί τις εἰσέτι νὰ παρουσιασθῇ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὑπερηφάνως.

Ἐρρόνουν, πιστεύων εἰς ἀποδείξεις κατά τι ἀόρίστους, ὅτι καὶ ἡ Σινικὴ αὐτὴ μετεχειρίζετο τὴν συρίκτραν. Ὀστρατηγὸς ὅμως Tcheng-Ki-Tong, ὅστις γνωρίζει κατὰ βάθος τὰ ἤθη τῆς ἀκροατάτης Ἀνατολῆς, μὲ ἐξήγαγε τῆς ἀπάτης. Οἱ συμπατριῶταί του, μοὶ γράφει ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, εἰσὶ προθυμότατοι νὰ διατρανώσωσι τὸν ἐνθουσιασμόν των, ἐπιφυλακτικώτατοι ὅμως ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ ψόγου των. Ὑπάρχει λοιπὸν ἓν μέρος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου δὲν συρίζουν, ὤφειλον δὲ νὰ σημειώσω τὸ φαινόμενον τοῦτο· ἀλλὰ δύναταί τις νὰ διισχυρισθῇ, ὅτι ἐὰν οἱ Σίναι ἦσαν ἧττον εὐγενεῖς, ὁ συριγμὸς θὰ ἦτο γενικός.

*

Εἶνε ἀκατανόητον: ἐάν, ἐν ᾧ οἱ μὲν συρίζουσιν, ἄλλοι χειροκροτῶσιν. Ὅταν ἐλλείπει ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐλέγχου, τί σημαίνει ἡ τοῦ ἐπαίνου; Ὁ Νέρων, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ θυμωδέστατος τῶν ὑποκριτῶν, ἤθελεν ὄχι μόνον νὰ χειροκροτῆται, ἀλλὰ κατ' ἰδιαίτερον τρόπον νὰ ἐπευφημῆται. Οἱ λεπτοφυεῖς ὅμως, οἱ ἐξευγενισμένοι μόνοι, ἐγνώριζον τὴν ἐξαίρετον ταύτην τέχνην, νὰ κτυπῶσι τὰς χεῖρας εὐρύθμως, ὥστε νὰ γαργαλίζωσιν εὐχαρίστως τὰ ὦτα τοῦ διδασκάλου. Ὅταν δ' ἐπαρχιῶται ἢ χωρικοὶ ἐτάραττον τὴν ἁρμονίαν ταύτην μὲ τὰ ἀκανόνιστα αὐτῶν χειροκροτήματα, ἐκτυπῶντο ὑπὸ τῶν φρουρούντων στρατιωτῶν. Ὅτε τῇ 22 Νοεμβρίου 1872 ἐδιδάχθη *ὁ Βασιλεὺς διασκεδάζει* κατὰ πρῶτον, ἡ αἴθουσα ἦτο διῃρημένη εἰς δύο σχεδὸν ἴσα καὶ ἕτοιμα νὰ ἀλληλοφαγωθῶσι στρατόπεδα. Καὶ ὅταν οἱ εὐχαριστημένοι διεδήλουν φρενητιωδῶς τὸν ἐνθουσιασμόν των, δὲν ὑπῆρχε μέσον τι, ὅπως φιμώσωσι τοὺς δυσηρεστημένους.

Δὲν ἐννοῶ θέατρον, ὅπου διὰ νὰ εἶνε πάντες σύμφωνοι, θὰ ἐτήρουν πάντες σιωπήν, Ὡραία ἰδέα! Μάτην λοιπὸν μεγάλοι ποιηταὶ προυκάλεσαν διὰ τῶν πανισχυροτάτων μέσων τὸν φόβον ἢ τὸν ἔλεον; μάτην οἱ πρῶτοι τραγικοὶ τοῦ κόσμου, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὰς ὡραιότητας, ἃς διερμηνεύουσι, μετέδωκαν τὴν συγκίνησίν των εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν; Καὶ θέλετε οὗτοι νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐφ' ἑαυτῶν, νὰ ἐμποδίζωσι τὸν θαυμασμόν των, καὶ παρὰ νὰ θαυμάζωσι μεγαλοφώνως, νὰ σταυρώνωσι τοὺς βραχίονάς των, νὰ καταστέλλωσι τοὺς λυγμούς των, καὶ, ἐὰν ὑγραίνωσι τοὺς ὀφθαλμούς των δάκρυα, νὰ τὰ ἀφήνωσι νὰ πέσωσι κεκλεισμένων τῶν θυρῶν μετὰ τὸ τέλος τοῦ θεάματος; Ἀλλ' αὐταὶ αἱ συγκινήσεις, αὐτὰ τὰ ποδοκροτήματα, αὐταὶ αἱ κραυγαὶ εἰσι διὰ τὴν δραματικὴν τέχνην ὅ,τι διὰ τὸν ἔμψυχον κόσμον ἡ λάμψις τοῦ ἡλίου.

Τὸ δρᾶμα δὲν δύναται ὡσαύτως νὰ στερηθῇ ἀέρος καὶ φωτός. Αὐτὸ καταπνίγουσι οἱ καταπνίγοντες τὸ κοινόν.

Ἀληθὲς εἶνε, ὅτι ὁ δικαστὴς οὗτος δὲν εἶνε ἀναμάρτητος. Δύναται νὰ συρίξῃ ὅ,τι ὤφειλε νὰ χειροκροτήσῃ. Μὴ δὲν ἐσυρίχθη ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Τάλμας ἐν τῷ Marius à Minterues, διότι ἐτόλμησε νὰ παίξῃ τὸ πρόσωπον τοῦ Ρωμαίου μὲ Ρωμαϊκὸν ἔνδυμα χωρὶς ἀναζυρίδα; Ὁ Freischutz, ἐν τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων τῆς λυρικῆς ποιήσεως ἀριστουργημάτων, δὲν ἐσυρίχθη δριμέως ὑπὸ τῶν Παρισινῶν, ὅτε κατὰ πρῶτον τὸ ἤκουσαν; Εἷς σύγχρονος δραματουργός, ὅστις ἤρισε πρὸς τὸ κοινόν, ἐθρήνησεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην διὰ «τὴν ἀνθρωπίνην εὐήθειαν» καὶ ἀγανακτεῖ, ὅτι «ἡμίσεια δωδεκὰς μωρῶν δύναται νὰ ταράξῃ τὴν παράστασιν». Ἀλλὰ τὸ κοινὸν δὲν εἶνε τόσον εὔηθες,

ὅσον τὸ πολυλέγουσιν· ἔχει τὸ ἔνστικτον τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ ὡραίου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ, καὶ ὀργίζεται, ὅταν ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ὀργισθῇ. Γνωστόν, ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης περιέπαιζε τὸν Σωκράτην ἐν ταῖς *Νεφέλαις* του· οἱ ἐν Ἀθήναις ὑπερμέτρως συρίξαντες τὰς *Νεφέλας*, φανερόν, ὅτι ἐμερολήπτησαν, εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους, ὑπὲρ «τοῦ σοφωτάτου ἀνδρῶν» ἐναντίον τοῦ δημοφιλεστάτου τῶν κωμικῶν ποιητῶν. Ὅταν δὲ τὸ Γαλλικὸν κοινὸν ἐσύριζεν ἐν τῷ Vautrin τοῦ Βαλζάκ, ἕνα τῶν εὐνοουμένων αὐτοῦ ὑποκριτῶν, διότι ἔδωσεν, ἐπὶ τῆς σκηνῆς *τῆς Πύλης Ἁγίου Μαρτίνου*, εἰς Μεξικανόν τινα στατηγὸν τὸ βάδισμα, τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου, τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς ἀξιόμνημόνευτον γεγονός. Καὶ λαμβάνων τις ὑπ' ὄψει τὰς πλάνας τοῦ κοινοῦ, δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἡ εὐαισθησία, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καλαισθησία ἡ Γαλλικὴ εἶνε ἀξιοκατάκριτοι διὰ τὰς αὐστηρότητάς των; Ἐὰν ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ εἷς δικαστὴς ἀναμάρτητος, πάντες οἱ δικασταὶ ἔδει νὰ ἐξαιρεθῶσι. Τὸ κοινὸν ἀπατᾶται· ἀλλ' ὁ τύπος, ἡ κριτικὴ τί πράττουσιν; Ὅταν ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐπανέστη κατὰ τοῦ Cid, δὲν εἶχε δίκαιον νὰ εἶνε κατ' αὐτῆς τὸ παροξυνθὲν κοινόν; Ἄλλως τε καὶ ὅταν ὁ κριτὴς αὐτὸς ἤθελεν ἔχῃ ὅλα τὰ ἐλαττώματα, δὲν ἔπρεπεν εἰσέτι νὰ τὰ ὑφιστάμεθα; διότι, ἐπὶ τέλους, δι' αὐτὸν ἐργάζεταί τις καὶ δὲν δύναται νὰ στερηθῇ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ τί! Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ συρίκτρα ἀντικαθισταμένη δι' ἄλλου τρόπου; Ἐξηυγενισμένοι τινὲς φρονοῦσιν, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὀργάνου τούτου εἶνε προϊὸν ἰδιωτικῆς σκαιότητος. Πλὴν ὅτε παρίστανον ἐν Τριανών, ὀλίγον πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως *τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Ἀγρονόμον* τοῦ Μονσινύ, ἡ δὲ Μαρία Ἀντωανέττα, ὑποδυομένη σημαῖνον πρόσωπον, παρίστανεν ὡς φαίνεται ἀρκετὰ κακῶς, αἴφνης, λέγουσιν αἱ *Ἀναμνήσεις* τοῦ κωμῳδοῦ Φλερῦ, συριγμὸς ἐξῆλθε τοῦ θεωρείου, ἐν ᾧ ἦν κεκρυμμένος Λουδοβίκος ὁ 16ος. Δύναταί τις νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς θεατὰς πλείονα ἀβροφροσύνην, ἣν δὲν ἐπέδειξε, τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας πρὸς τὴν βασίλισσαν; Ἀληθὲς εἶνε, ὅτι πολλοὶ κηρύττουσιν ἀπίθανον τὸ τοιοῦτον, λέγοντες, ὅτι τοσαύτη κακεντρέχεια καὶ τοσαύτη θρασύτης οὐδέποτε εἰσῆλθον εἰς τὴν ψυχὴν Λουδοβίκου τοῦ 16ου. Ἂς δεχθῶμεν, ὅτι ὁ Φλερῦ ἠπατήθη. Τὸ κοινὸν εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς ἀνεπλήρωσεν ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου προσκόμματος τὴν προγεγραμμένην συρίκτραν, εἴτε χρώμενον τοῖς ποσί του καὶ τοῖς ῥάβδοις του, εἴτε ἀπομυττώμενον παταγωδῶς, εἴτε διὰ βροντωδῶν εἰρωνικῶν χειροκροτημάτων. Δὲν βλέπω δέ τί θὰ ἐκέρδιζον ἐν τῇ ἀλλαγῇ τὸ δρᾶμα καὶ οἱ διερμηνεῖς του.

Ἐν τούτοις παρετηρήθη ἀρκετὰ ὀρθῶς, ὅτι εἰς μόνος συριγμὸς «προκαλεῖ χίλια χειροκροτήματα». Ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον νὰ ἀρνηθῶ, ὅτι οἱ συρικταὶ κατέχουσι λίαν ἐπίφοβον τρόπον νὰ παράττωσι δραματικήν τινα παράστασιν, καὶ νὰ κωλύωσιν ὑποκριτήν τινα νὰ περάνῃ τὸ μέρος του. Ὁ συριγμὸς δύναται νὰ γείνῃ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ καταχρᾶται τις αὐτῷ. Καταντᾷ δὲ ἀποτρόπαιος, ἀφ' ἧς ἡ μειονότης τὸν μεταχειρίζεται διὰ νὰ κατατυραννήσῃ τὴν πλειονότητα. Ἐὰν ἀγοράζῃ τις εἰς τὴν θύραν τὸ δικαίωμα τοῦ συρίζειν, ἀγοράζει ἐπίσης καὶ τὸ τοῦ ἀκούειν. Ἡ ἐλευθερία τῶν μὲν εἶνε ἀκριβῶς προσδιωρισμένη, ὡς τὸ πλεῖστον τῶν ἐλευθεριῶν, ἀπὸ τῆς τῶν δέ. Τὸ ἔργον δὲ τοῦ νομοθέτου καὶ τοῦ δικαστοῦ εἶνε νὰ ὑπερασπίζῃ τούτους κατ' ἐκείνων, καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ, ὥστε μία δρὰξ ταραχωδῶν θεατῶν νὰ μὴ ὑπαγορεύῃ τὰς θελήσεις της εἰς τὸ λοιπὸν κοινόν. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο δὲν εἶνε εὐχερές.

* * *

Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος ἡ κυβέρνησις εὗρεν, ὅτι μεγάλως ἐθορύβουν ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ Γαβριὴλ Νικολᾶς, διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων, μὴ στέργων τὰ ἡμίμετρα, ἀπηγόρευσεν ἁπλούστατα ἐπὶ ποινῇ θανάτου τῷ 1673, νὰ προξενῆται θόρυβος εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τῶν μερῶν, ἔνθα ἐτελοῦντο παραστάσεις.

Ἐπὶ ποινῇ θανάτου! Ἰδοὺ μία ἀπειλὴ ἐντελῶς κατάλληλος πρὸς καθησύχασιν τῶν θεατῶν. Οἱ Παρισινοὶ ὅμως ἐνόησαν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐκρέμων ἕνα ἐξ αὐτῶν, διότι ἐσύριζεν. Ἐνέπαιζαν δὲ τὸν φοβερὸν Νικολᾶν, καὶ τῷ ἀπήντησαν θαρρούντως διὰ βροχῆς βωμολοχιῶν καὶ σκωμμάτων εἰδικῶς δὲ δι' ἑνός, συχνάκις ἀναφερομένου, ὅπερ ἤρχιζεν οὕτω:

Non! non! je sifflerai! L'on m'a pas coupé le sifflet!

Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' παρετήρησεν εὐκόλως, ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας του διὰ τῆς ὑψώσεως τῆς φωνῆς του οὐδένα ἐξεφόβισε. «Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἀπαγορεύει εἰς πάντας τοὺς παρευρισκομένους εἰς τὰ θεάματα, λέγει τὸ διάταγμα τῆς 2 Ἀπριλίου 1780, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τοὺς ἐν τῇ πλατείᾳ, νὰ ἀτακτῶσιν εἰσερχόμενοι, νὰ κραυγάζωσι καὶ νὰ θορυβῶσι πρὶν ἀρχίσῃ ἡ παράστασις, καὶ ἐν τοῖς διαλείμμασι, νὰ συρίζωσι, νὰ βοῶσι, νὰ φέρωσιν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πῖλον καὶ νὰ διακόπτωσι τοὺς ὑποκριτάς, ὑφ' οἱανδήποτε πρόφασιν, ἐπὶ ποινῇ παρακοῆς». Ὁ συριγμὸς τὴν φορὰν ταύτην ὀνομαστὶ προγράφεται. Ἀλλὰ τὸ διάταγμα τοῦτο δὲν ἰσχύει πλέον..

Ὁ νεώτερος νομοθέτης ἔλαβε κατ' ἀρχὰς πρὸς διατήρησιν εὐταξίας ἐν τοῖς θεάτροις μέτρα τινὰ διοικητικῆς ἀστυνομίας. Ἐχορήγησεν ὅθεν εἰς τὸν ἀστυνόμον λίαν ἐκτεταμένα δικαιώματα. Ὄχι μόνον οἱ ὑποκριταὶ ὀφείλουν νὰ ἐκτελῶσιν τὰς διαταγάς του διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν παράστασιν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν κρίνῃ, ὅτι θεατής τις καταχρᾶται τῷ συρίγματι, δύναται νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ καταλίπῃ τὴν αἴθουσαν. Θὰ ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ κενώσῃ καὶ ὁλόκληρον τὴν αἴθουσαν. Ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ὅμως, ἀπέραντος θεωρητικῶς, ἐξασκεῖται ἄλλως τε ἐν τῇ πρακτικῇ μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς περισκέψεως. Διὰ τῶν ὁδηγιῶν δὲ, ἃς δέχεται, καθυποβάλλεται εἰς τὴν μεγαλητέραν ἐπιφύλαξιν.

Ἀλλ' ὁ θεατής, ὅστις διετράνωσε τὴν δυσαρέσκειάν του συρίξας, δύναται, ἐκτὸς τούτων νὰ προαχθῇ ἐνώπιον δικαστηρίου καὶ καταδικασθῇ; Τὸ ζήτημα πλειστάκις ἐτέθη ἐπὶ τοῦ τάπητος.

Ὁ γαλλικὸς κοινωνικὸς νόμος τιμωρεῖ διὰ προστίμου καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις, διὰ φυλακίσεως, ἥτις δύναται νὰ διαρκέσῃ πέντε ἡμέρας, τοὺς αἰτίους θορύβων ἢ ταραχῶν, ἐνοχλουσῶν τὴν ἡσυχίαν τῶν κατοίκων. Ἐπειράθησαν δὲ πολλάκις νὰ παραστήσωσιν, ὅτι καὶ ὁ συριγμὸς προσβλέπετο ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ταύτης διαταξεως. Τὸ Ἀκυρωτικὸν ὅμως, ὅπερ ἔχει τὸν τελευταῖον λόγον ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν νόμων, ἠρνήθη τοῦτο μέχρι τοῦδε.

Ἡ χρῆσις τῶν συριγμῶν δὲν εἶνε ἀφ' ἑαυτῆς παράβασις. Ὁ νόμος ἐν τούτοις ἐμπιστεύεται εἰς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας ἐν τοῖς τόποις, ὅπου γίνονται μεγάλαι συναθροίσεις ἀνθρώπων.

Μ.

PERNAN CABALLERO

ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΑ Η ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

[Συνέχεια]

Ὁ πατὴρ τοῦ Γαβριὴλ ἦτο ἀληθῶς φίλος τοῦ δὸν Ἰωσία. Ἡ φιλία αὕτη ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς πρώτης νεότητός των. Ἀναμιχθεὶς ἐν Σιβίλλῃ εἰς ἐπαναστατικὸν κίνημα κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Πορτογαλλίαν, προηγουμένως δὲ κατέφυγεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δὸν Ἰωσία, ἔνθα ἡ σύζυγός του ἐγέννησε τὸν υἱόν του καὶ ἀπέθανεν. Ὁ φυγὰς ἐνεπιστεύθη τὸ τέκνον εἰς τὰς φροντίδας τοῦ φίλου του μετὰ μικρᾶς ποσότητος, τῆς μόνης, ἣν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ, καὶ ἐξηκολούθησε ταχέως τὴν φυγήν του.

Ὅτε ἐξηντλήθη τὸ ἐναπομεῖναν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πλουσίου φιλαργύρου χρῆμα, οὗτος, ὡς εἴδομεν, ἐγκατέλιπεν ἐντελῶς τοῦ φίλου του τὸν υἱόν, ὅστις ἐσώθη χάρις εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τῶν πτωχῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ. Εἰκοσαετία εἶχε παρέλθῃ, ἐν δὲ τῇ ἀπεξηραμμένῃ καρδίᾳ τοῦ δὸν Ἰωσία δὲν ἀπέμενεν οὐδεμία ἀνάμνησις τοῦ φίλου τῆς νεότητός του, ὅτε ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐκ Μαδρίτης. Ὁ φίλος δὲν ἔγραφε πολλά, ἔλεγε μόνον, ὅτι διέπρεψεν εἰς στάσιν τινὰ τῆς Ἀμερικῆς, τῆς θυγατρὸς τῆς πτωχῆς Ἱσπανίας, ὅτι ἐπανήρχετο τῆς ἐξορίας του ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης τῆς ἐπαγγελίας τῶν τυχοδιωκτῶν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ στρατηγοῦ, προβληματικὸν ἴσως,

ἀλλὰ πλουσιώτατος. Ἤλπιζε, προσέθετεν, ὅτι ὁ δὸν Ἰωσίας ἐφρόντισε περὶ τῶν σπουδῶν τοῦ υἱοῦ του, ὅτι θὰ εὕρισκεν αὐτὸν καλὸν πατριώτην, καὶ ἐζήτει νὰ τοῦ τὸν στείλῃ ταχύτατα.

Εἴδομεν μετὰ ποίου ζήλου καὶ πόσον εὐσυνειδήτως ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν ταύτην ὁ δὸν Ἰωσίας, σκεπτόμενος, ὅτι ἡ σχέσις του μετὰ στρατηγοῦ, δεκτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ, θὰ τῷ ἦτο ὠφελιμωτάτη, καὶ τοῦτο ἦτο ἀληθῶς νέον αἴτιον σπουδαιότητος δι' αὐτόν. Ὁ δὸν Ἰωσίας προέβλεπε τιμὰς καὶ δόξας ἐπὶ τοῦ αἰθρίου ὁρίζοντος τῶν ἐλπίδων του

Αἱ χαροποιαὶ αὗται σκέψεις κατεῖχον τὸν αὐθέντην Σάγχεθ ἐπιστρέφοντα, καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἐνύκτωσεν.

Κατόπιν ἀνέτειλεν ἡ σελήνη, ὁ ἐχθρὸς οὗτος τοῦ θορύβου, ὃν καὶ κατανικᾷ διὰ τῆς θαμβούσης λάμψεως της. Ἐμεγαλύνετο ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἀγνοῦ ὡς βαΰτή, διαχέουσα τὴν λάμψιν της ἠδέως καὶ μελαγχολικῶς πρὸς πᾶν ὅ,τι τὸ φῶς της ἠδύνατο νὰ ἀντικρύσῃ.

Ἡ θύρα τῆς οἰκίας τοῦ Ἰωάννου Μαρτίνου ἠνοίγη, ὁ Γαβριὴλ ἐξῆλθε, καὶ ἐπορεύθη, ὅπως κτυπήσῃ εἰς τὸ παράθυρον τῆς Ἄννης, ὅπερ ἠνοίγη ἀθορύβως, ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁ Γαβριὴλ διακρίνῃ τὴν μορφὴν ἐκείνης, ἣν ἠγάπα, λυγμοὶ τῷ ἀνήγγειλαν τὴν παρουσίαν της.

— Μὴν κλαῖς, Ἄννα, γιὰ τί μοῦ σκίζεις τὴν καρδιά, εἶπεν ὁ Γαβριήλ.

— Νὰ μὴ κλαίω, ἀφοῦ θὰ φύγῃς!

— Ἂν ἐπήγαινα γιὰ στρατιώτης, δὲ θἄφευγα;

— Ναί, ἀλλὰ θἀγύριζες.

— Μπορεῖς νὰ φαντασθῇς ποτέ σου πῶς καὶ τώρα δὲ θὰ γυρίσω, Ἄννα;

— Τὸ φοβᾶμαι.

— Καὶ γιὰ τί; πέ μου γιὰ τί;

— Γιὰ τί ὁ πατέρας σου δὲ θὰ σ' ἀφήσῃ νὰ γυρίσῃς.

— Τ' εἶνε αὐτὰ ποῦ κάθεσαι καὶ συλλογιέσαι, Ἄννα;

— Γιὰ τί εἶνε μεγάλος κύριος.

— Ἂν εἶνε ἔτσι, ποῦ δὲν τὸ πιστεύω, θὰ δοῦμε.

— Δὲ θὰ λυποῦμουνε, ἂν ἦσουν ὑποχρεωμένος νὰ ξαναρθῇς.

— Θὰ ξαναρθῶ.

— Πότε.

— Σ' ἂν θὰ γείνω ἀνεξάρτητος, ἂν δὲν μπορέσω προτήτερά.

Ἡ Ἄννα ἐκίνησε τὴν ὡραίαν κεφαλήν της, καὶ εἶπε κλαίουσα ἐκ νέου.

— Ὡς τότε θὰ μὲ ξεχάσῃς!

— Νομίζεις; ἠρώτησεν ὁ Γαβριὴλ σκυθρωπάζων.

— Ξέρω κ' ἐγώ;...

— Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν πιστεύεις 'ς τὴ σταθερότητα τῆς ἀγάπης μου, εἶπεν ὁ Γαβριὴλ θλιβερῶς, πιστεύεις τοὐλάχιστον 'ς τὸ λόγο μου, Ἄννα;

— Ὀρκίσου μου λοιπόν, πῶς δὲ θὰ μὲ λησμονήσῃς.

— Δὲ σὲ φτάνει ἡ ὑπόσχεσί μου;

— Ὄχι, θέλω νὰ ἔχω τὸ Θεὸ γιὰ ἐγγυητὴ καὶ τοὺς ἀγγέλους γιὰ μάρτυρες...

— Ἂς εἶνε λοιπόν· ὀρκίζομαι νὰ μὴ ἀγαπήσω ἄλλη ἀπὸ σένα, νὰ μὴ πάρω ἄλλη γυναῖκα παρὰ σένα, εἶπεν ὁ Γαβριὴλ διὰ φωνῆς συγκεκινημένης· 'ς τὸ ὀρκίζομαι 'ς τὸ γάλα ποῦ ἠπιαμε κ' οἱ δυό μας, 'ς τὸ αἷμα ποῦ ἔχυσε ὁ Χριστὸς γιὰ μᾶς. Κι' ἂν δὲν κρατήσω τὸν ὅρκο μου μπορεῖς, προστάτη ἄγγελέ μου, ποῦ μ' ἀκοῦς, νὰ μὴ ξαναγυρίσῃς νὰ μὲ 'δῇς. Σὲ 'σένα, Ἄννα, μπορῶ νὰ ἐμπιστευτῶ;

— Ἂν μπορῇς; ὅσο καὶ 'ς τὴν καλοσύνη τοῦ Χριστοῦ μας, Γαβριήλ, κ' ἂν σὲ ξεχάσω ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ 'ς ἂν τὴν φωνάξω μάνα μου, νὰ μοῦ ἀποκριθῇ «Δὲ σὲ γνωρίζω!»

Ὁ Γαβριὴλ ἀνεχώρησε τὴν ἐπαύριον.

— Γειά σου, παιδί μου! τῷ εἶπεν ὁ Ἰάννης Μαρτῖνος, προπέμπων αὐτόν. Δὲ μπόρεσα νὰ σὲ μάθω πῶς φέρονται 'ς τὴ πρωτεύουσα, ποῦ θὰ βρῇς βιβλία καὶ δασκάλους πολλούς, ποῦ μπορεῖς νὰ γείνῃς σοφός, ἀλλὰ σὲ ἔκανα χριστιανὸ ὅπως ἔμαθα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, καὶ αὐτὸ σοῦ φτάνει νὰ γείνῃς ἄνθρωπος καθὼς πρέπει. Αὐτὸ εἶνε ὁ σκοπός μας 'ς αὐτὸ τὸν κόσμο, καὶ ὅσοι εἶνε χριστιανοὶ μποροῦνε νὰ περπατᾶνε μ' ἀσκέπαστο κεφάλι, καὶ ὄχι μὲ τὸ σκιάδι ὡς τὰ μμάτια. Μὴ πιστέψῃς, παιδί μου, κάμποσους βλάκες, ποῦ μάθανε πέντε γράμματα 'ς τὴ Γαλλία καὶ 'ς τὴν Ἀγγλία, ἂν σοῦ ποῦνε πῶς τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ γεράσανε· δὲ γερνοῦνε ποτέ, γιὰ τί ὁ Θεὸς τὰ ξανανεώνει κάθε ὥρα· δὲ τρώει καὶ δὲν πίνει, ἀλλὰ κρίνει ὅ,τι βλέπει. Λένε ἀκόμη πῶς τὸ ψέμμα δὲν κερδίζει τίποτα νὰ εἶνε νέο, καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν χάνει τίποτα νὰ εἶνε γρηά. Γιὰ νὰ μιλήσω περὶ ξάστερα παιδί μου, θυμοῦ πάντα σου πῶς 'ς ἂν ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρο δὲν χωροῦνε 'ς τὸ ἴδιο σακκί, πρέπει νὰ προτιμᾷ κανεὶς τὴν τιμή. Τὸ συμφέρο χωρὶς τὴν τιμὴ εἶνε καλὸ γιὰ τοὺς παλιανθρώπους, καὶ γιὰ νὰ μὴ εἶνε τέτοιος ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ δύο πράμματα: ἀπὸ τιμὴ χωρὶς λεκέδες, καὶ ἀπὸ συνείδησι καθαρή.

Νὰ ὅλη ἡ σοφία ποῦ μπορῶ νὰ σὲ μάθω, Γαβριήλ· μὴ τὴν ξεχάσῃς· ἔτσι ἁπλῆ ποῦ εἶνε, εἶνε θυγατέρα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἴσως πειὸ νόμιμη ἀπὸ τῆς θεωρίαις τῶν διδασκάλων. Αὐτοὶ καταδικάσανε τὸν Χριστό, ἐνῷ οἱ πρῶτοι ποῦ τὸν κηρύξανε ἤτανε βοσκοί, καὶ οἱ πρῶτοι μαθηταί του χοντροὶ ψαράδες. Ὁ Θεὸς δὲν ἐστερέωσε τὴν Ἐκκλησία του 'ς τοὺς σοφούς, ἀλλὰ 'ς ἕνα φτωχὸ ψαρᾶ, ποῦ μετάνοιωσε, καὶ ὄχι γιὰ τὴν παιδεία του, παρὰ γιὰ τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀφοσίωσί του.

— Δυὸ πράμματα, πατέρα, θὰ μείνουνε 'ς τὴν καρδιά μου καὶ δὲ θὰ βγοῦνε παρὰ μὲ τὴ ψυχή μου· ἡ ἀρετὴ ποῦ ἔλαβα ἀπὸ τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ποῦ σοῦ χρωστῶ. Καὶ τώρα, πατέρα, ποῦ ἔχω ἕνα ὄνομα, γονεῖς, καταγωγή, σοῦ ζητῶ μιὰ χάρι, ποῦ θὰ τὰ τελειώσῃ ὅλα. Θέλεις νὰ μοῦ δώσῃς τὴν Ἄννα γυναῖκα;

— Παιδί μου, εἶπεν ὁ Ἰωάννης Μαρτῖνος, δὲ μπορῶ, δὲν ξέρω, ἂν πρέπῃ νὰ σὲ δέσω. Πηγαίνεις σὲ μιὰ νέα πολιτεία, καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ὅλα τὰ πράμματα θὰ σοῦ φανοῦνε πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τώρα.

— Τὰ πράμματα, πατέρα, δὲν ἀλλάζουνε, ὅπως τὸ φαντάζεσαι· γιὰ τί θὲς ν' ἀλλάξω ἐγώ;

— Δὲ λέω αὐτό, ἀλλὰ ὅτι χωρὶς ν' ἀλλάξῃς αἰσθήματα μπορεῖς ν' ἀλλάξῃς, νὰ βλέπῃς τὰ πράγματα διαφορετικά. Ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ θὰ μάθῃς, πῶς ἡ Ἄννα μου εἶνε πολὺ διαφορετικὴ γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ζήσῃ μὲ τοὺς μεγάλους ποῦ πᾷς νὰ βρῇς, καὶ δὲ θέλω γιὰ ὅλο τὸ κόσμο νὰ βλέπουνε τὴ κόρη μου ἀπὸ πάνω ἀπὸ τοὺς ὤμους; ἀφοῦ μπορεῖ νὰ μείνῃ 'ς τὸ πατρικό σπίτι της, ποῦ τὴ θεωροῦνε ὅμοια μὲ πριγκίπισσα. Καὶ ἔπειτα παιδί μου, ὁ σπουργίτης δὲ βλέπει καὶ δὲν κελαιδεῖ μὲ τὴν ἀνάπαυσί του παρὰ 'ς τὴν ἐξοχή, ποῦ ἔχει τὴ φωλιά του.

— Αὐτὸ συλλογίζουμαι, ἀνέκραξεν ὁ Γαβριὴλ μετὰ πάθους· εἶμαι ὁ σπουργίτης, ἐξοχή μου εἶνε τὸ χωριὸ αὐτὸ καὶ 'ς αὐτὸ θὰ ξαναγυρίσω, ἂν ὁ Θεὸς μοῦ δώσῃ ζωὴ καὶ σὲ σᾶς ὑγεία!

— Ἂς ἀφήσουμε τὸ μέλλον 'ς τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, Γαβριήλ, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης Μαρτῖνος. Ὁ καιρὸς τὰ διορθώνει ὅλα χωρὶς τὴ βοήθεια κανενός· γυρίσεις ἢ δὲ γυρίσεις, ὁ χωριάτης πατέρας σου τώρα ποῦ φεύγεις σὲ εὐλογάει μ' ὅλη του τὴ καρδιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Ὁ Γαβριὴλ ἀφίχθη εἰς Μαδρίτην. Ἡ συνάντησις τοῦ πατρὸς μετὰ τοῦ υἱοῦ δὲν ἦτο οὔτε ἠδύνατο νὰ εἶνε ἐγκάρδιος, καί, ὡς πᾶς τις ὑποθέτει, ἀφῆκεν ἀμφοτέρους ἥκιστα εὐχαριστημένους.

Ὁ Γαβριὴλ εὐσεβῶς ἐξέφρασε πρὸς τὸν πατέρα του τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ χωρίον, ἔνθα ἀνετράφη καὶ τόσον ἠγαπήθη. Ὁ πατήρ του ἐκάγχασεν· ὁ Γαβριὴλ ἐπέμενε. ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν σιωπὴν μετὰ τῆς μεγαλητέρας πατρικῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ αὐστηροτέρου δεσποτισμοῦ.

— Πόση διαφορά, ἐσκέφθη ὁ Γαβριὴλ, ἀπὸ τὸν πατέρα μου Μαρτῖνο.

Ἡ σκέψις αὕτη διεισδύσασα ἐν τῷ πνεύματι τοῦ νεανίου, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποδιωχθῇ πλέον, καὶ εἰς ἑκάστην νέαν συνάντησιν ἀνεφαίνετο ἐντονωτέρα καὶ διακαεστέρα.

— Ὁποία φοβερὰ βλακεία, ὁποία σκαιότης καὶ ἀμάθεια! ἐσκέπτετο ὁ πατὴρ δυσθύμως· ὁποίαν ἀνατροφὴν τοῦ ἔδωκεν αὐτὸς ὁ χωρικός! Εἶνε ξύλον ἀπελέκητον! Συνεπείᾳ τῶν σκέψεων τούτων ὁ στρατηγὸς ἐπρομήθευσε πρὸς τὸν υἱόν του διδασκάλους, καὶ τὸν ἐβίασε νὰ ἀκολουθήσῃ σειρὰν μαθημάτων, ἅτινα τὸν ὠφέλησαν θαυμασίως. Ὁ Γαβριὴλ δὲν ἦτο ἐπιδεικτικός, δὲν ἠγάπα τὸν θόρυβον, ἦτο φίλος τῆς ἀ-

πομονώσεως· ἐκέκτητο λαμπρὰν μνήμην, ζωηρὰν ἀγχίνοιαν, χαρακτῆρα σταθερόν· ἀφιερώθη λοιπὸν εἰς τὴν μελέτην μετὰ ζέσεως καὶ εὐχαριστήσεως, καὶ ὠφελήθη ἐξ αὐτῆς. Προσθετέον συγχρόνως, ὅτι εὗρισκεν ὀλίγην στοργὴν παρὰ τῷ πατρί του, ὀλίγα θέλγητρα καὶ ἔτι ὀλιγώτερον δέλεαρ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου, ἐν ᾧ ἐτοποθετήθη, ἐλάχιστον δὲ γόητρον παρεῖχον αὐτῷ αἱ κοῦραι καὶ θορυβώδεις τέρψεις τοῦ κόσμου· ἐν γένει τὰ αἰσθήματα, αἱ ἰδέαι καὶ αἱ ἕξεις του ἀντέκειντο πρὸς πᾶν ὅ,τι ἔζη μετ' αὐτοῦ· περιωρίσθη εἰς τὰς σπουδάς, του, καὶ ἐν αὐταῖς ἀφιέρωσε πάσας τὰς δυνάμεις του· ἐν αὐταῖς μόνον ηὐχαριστεῖτο, καὶ αὐτὰς ἐθεώρει ὡς τὸν μόνον σκοπὸν τῆς ζωῆς του. Τοῦτο ἦτο μεγίστη εὐτυχία δι' αὐτόν· ἡ θέσις του εἶχε καταστῇ ἀφόρητος· ἐν μέσῳ ξένων καὶ ὅλως ἐναντία αὐτῷ φρονούντων, ἔζη μόνος καὶ συνεσταλμένος, τοῦθ' ὅπερ καθίστα αὐτὸν μᾶλλον ξένον πρὸς τὸν πατέρα του καὶ τ' ἀνάπαλιν.

— Εἶνε χαῦνος, ἔλεγεν ὁ στρατηγὸς ὁμιλῶν εἰς τοὺς φίλους του περὶ τοῦ Γαβριὴλ, εἶνε ἄνευ ἐκφραστικότητος, ἄνευ ἰσχύος, καὶ ὅμως οἱ διδάσκαλοί του λέγουσιν, ὅτι κέκτηται μεγάλην ἀγχίνοιαν, ἰσχυρὰν μνήμην, ὅτι ἐννοεῖ εὐκόλως, καὶ ὅτι εὐχαριστεῖται μεγάλως ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει· ἀλλ' ἅπας ὁ πρὸς τὴν σπουδὴν ἔρως του δὲν χρησιμεύει ἢ νὰ προσηλοῖ ὁλόκληρον τὴν προσοχήν του εἰς τὰ βιβλία, καὶ ἐγένετο ἀπαθέστατος, ὅπερ εἶνε ἡ ὑψίστη δυστυχία διὰ νέον τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος. Εἶμαι ἐντελῶς ἀπηλπισμένος, ὅτι δύναται νὰ καταστῇ ποτὲ ζωηρὸν μέλος, ἔνθερμος καὶ ἐνθουσιώδης ὑπερασπιστὴς τῆς πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναγεννήσεώς μας. Ἐλπίζω ὅμως, ὅτι θὰ συντελέσῃ τοὐλάχιστον διὰ τῆς γραφίδος νὰ ἀνατρέψῃ τὸ παλαιὸν αὐτὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὑψωθὲν διὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας, καὶ οὗτινος τὰ μόνα ἔργα ὑπῆρξαν ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις, ἥτις μᾶς κατέστρεψε, καὶ αἱ θρησκευτικαὶ διατάξεις, αἵτινες μᾶς ἀπεκτήνωσαν.

Τρία ἔτη σχεδὸν παρῆλθον οὕτως, ὅτε πρωΐαν τινὰ ὁ στρατηγὸς εἶπεν εἰς τὸν υἱόν του:

— Ἐλπίζω, ὅτι δὲν σκέπτεσαι νὰ παρατείνῃς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ζωὴν τοῦ ἀκοινωνήτου φιλοσόφου καὶ τοῦ βωβοῦ σοφοῦ· δὲν ὑποθέτεις βεβαίως, ὅτι θὰ σοὶ ἐπιτρέψω νὰ ἐξακολουθῇς αὐξάνων, ὡς ἔπραξας μέχρι σήμερον, διὰ τῶν ἐξόδων μου.

Ὁ Γαβριὴλ οὕτινος, ὡς ἤδη εἴπομεν, τὸ πρώτιστον πλεονέκτημα ἦτο τελεία γαλήνη, ἀπεκρίθη πρὸς τὸν στρατηγόν:

— Ἀκριβῶς ἤμην ἕτοιμος, κύριε, νὰ σᾶς ὁμιλήσω ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ. Εἶμαι εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν, καὶ φρονῶ, ὅτι δύναμαι ν' ἀρχίσω φροντίζων μόνος διὰ τὸ μέλλον μου.

— Νὰ φροντίζῃς μόνος! ἀνέκραξεν ὁ ἀνταγωνιστὴς αὐτὸς τοῦ δεσποτισμοῦ, μειδιῶν ψυχρῶς καὶ περιφρονητικῶς, ἃς εἴδωμεν τί ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης ἐσκέφθη ἐν ταῖς ὑψηλαῖς σφαίραις τῆς ἀπερισκέπτου νοημοσύνης του.

— Ἐνθυμεῖσθε, ἀπεκρίθη ὁ Γαβριὴλ ἠρέμως, ὅτι, ὅτε ἦλθον ἐνταῦθα, σᾶς εἶπον, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑπερπηδήσω τὰ ὅρια τῆς ἀνατροφῆς, ἧς ἀπήλαυσα. Σᾶς εἶπον, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μείνω ἐν τῇ σφαίρᾳ ἐκείνῃ τῆς ἠρεμίας, ἐν ᾗ ἔζησα. Δὲν ἠθελήσατε νὰ ἐνδώσητε εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἀλλ' ἐζητήσατε νὰ μὲ μορφώσητε, ἵνα μὲ καταστήσητε ἱκανὸν νὰ δρέψω γνώσεις τινάς· ἠλπίσατε δέ, ὅτι τοῦτο θὰ ἤλλασσε τὰς ἰδέας μου, καὶ θὰ μετέβαλλε τὰς κλίσεις μου. Σᾶς ὑπήκουσα, διότι εἶσθε πατὴρ καὶ κύριός μου· ἀλλ' ἤδη ὅτε τὰ βιβλία μὲ ἐξεπαίδευσαν, σᾶς ἐπαναλαμβάνω κατόπιν ἡσύχου περισκέψεως τὰς αὐτὰς λέξεις, ἃς καὶ ὅτε ἦλθον τὸ πρῶτον ἐγαυθα.

Ὁ στρατηγὸς τοσοῦτον κατεπλάγη, ὥστε δὲν ἐγνώριζε τί νὰ ἀπαντήσῃ· ὁ Γαβριὴλ ὠφελούμενος ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ πατρός του ἐξηκολούθησεν:

— Οὐδόλως ὅμως ἐπεθύμουν νὰ σᾶς δυσαρεστήσω· σκέπτεσθε ἄλλως περὶ ἐμοῦ;

— Ἦτο δυνατὸν νὰ σκέπτωμαι ἄλλως καὶ νὰ μὴ ἐπέβαλον τοῦτο πρὸς σέ; ἀνέκραξεν ὁ στρατηγὸς ὀργίλως. Ἐὰν ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ, ὅτι θὰ ἐπεθύμεις ν' ἀκολουθῇς τὰς χαμερπεῖς κλίσεις σου καὶ τὰς εὐτελεῖς θεωρίας σου, θὰ σὲ ἐκράτουν τρία ἔτη μετ' ἐμοῦ, ζητῶν νὰ σὲ φέρω εἰς ἴσην μοῖραν μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς τάξεώς σου καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεώς σου, ἀναγκαζόμενος νὰ διευθύνω τὰς μωρὰς κλίσεις σου, καὶ νὰ φωτίζω τὸν νοῦν σου, ἐὰν θὰ ἤμην βέβαιος, ὅτι θὰ σὲ ἔβλεπον καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν ὥραν ἐπίσης νωθρόν, ἐπίσης βάναυσον, ἐπίσης σκαιὸν καθὼς τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς σου; Εἰς τί λοιπὸν σοὶ ἐχρησίμευσαν τὰ βιβλία καὶ αἱ σπουδαί σου;

— Εἰς πολλά, κύριε, εἰς πολλά. Μοὶ ἐχρησίμευσαν νὰ ἐπιβεβαιῶ, νὰ ὑποστηρίζω, νὰ κρατύνω τὴν ἔμφυτον πεποίθησιν μου, ὅτι βάσις καὶ πηγὴ ὑπάρξεως καλῆς καὶ εὐτυχοῦς εἶνε ψυχὴ τιμία, ζωὴ ἁπλῆ καὶ φυσική. Ὅ,τι ἔμαθον μοὶ ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ πληρεστέρα ἀνατροφὴ δὲν διδάσκει ἕτερόν τι, καὶ ὅτι ὑπάρχει ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος, ὅσον ἁπλοῦν, ὅσον μέτριον καὶ ἂν εἶνε, πλειότερον ἀληθὲς μεγαλεῖον ἢ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἐκείνῃ τῶν *Λακαίων*, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀρνῶνται ἢ νὰ ἐξευτελίζωσι πᾶν ὅ,τι ὑψοῖ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν[1].

— Ἀφοῦ μοὶ ὁμιλεῖς περὶ καθηκόντων, εἶπεν ὁ πατὴρ ζωηρῶς, ποῖα εἶνε αὐτὰ τὰ καθήκοντα δι' ἐσέ;

— Κύριε, γνωρίζετε, ὅτι ὑπάρχει γυνή τις, ἥτις ἔθρεψε διὰ τοῦ γαλακτός της μετὰ μητρικῆς φιλοστοργίας τὸ πτωχὸν ἐγκαταλελειμμένον παιδίον· γνωρίζετε, ὅτι ὑπάρχει ἀνήρ τις, ὅστις ἐπροστάτευσε διδάσκων καὶ καθιστῶν ἄνθρωπον τὸν πτωχὸν ἀπόβλητον, καὶ ὅτι ἐπώλησε τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας του διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν γνωρίζετε, εἶνε, ὅτι οὗτος κέκτηται μοναδικὴν θυγατέρα, τὴν γλυκεῖαν ἀδελφὴν τῆς θλιβερᾶς παιδικῆς ἡλικίας μου.

— Καὶ τὴν διέφθειρες; ἠρώτησεν ὁ στρατηγὸς μειδιῶν.

— Σεῖς μόνος, πάτερ μου, δύνασθε νὰ μὲ ὑποθέσητε ἄτιμον χωρὶς νὰ ὀργίζωμαι, ὡς θὰ ἔπασχον ἐν παρομοίᾳ ἀδικίᾳ! Τὴν ἀγαπῶ καὶ τῇ ἔδωκα τὸν λόγον μου, ὅτι θὰ τὴν νυμφευθῶ.

— Παιδιαρίσια λόγια ποῦ τὰ πέρνει ὁ ἀέρας! Ἐὰν δὲν τὴν διέφθειρες δὲν βλέπω νὰ τῆς εἰπές τι, ὅπερ καὶ κατ' ἐλάχιστον νὰ ἔχῃ κοινόν τι μετὰ τῆς μεγάλης λέξεως τὸ *καθῆκον*!

— Θὰ σᾶς εἴπω, κύριε, τί ἐννοῶ διὰ τῆς λέξεως *καθῆκον*, ἐγὼ ὅστις ἀνετράφην ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. Οὐχὶ τοῦ λαοῦ, ὃν ἐδοξάσατε, ἀλλὰ τοῦ ἐντίμου λαοῦ τῶν ἀγρῶν, τοῦ ζῶντος μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἀνθούσης γῆς, ἥτις μᾶς φέρει καὶ μᾶς τρέφει. Ἀποτελῶ μέλος τοῦ εἰρηνικοῦ λαοῦ, ὅστις διέρχεται τὴν ζωὴν ἄνευ ἄλλου ὁδηγοῦ ἐκτὸς τοῦ ἱερέως, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης διδασκαλίας ἐκτὸς τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης φιλοσοφικῆς ἑρμηνείας ὑλιστικῆς ἢ ἐπικουρείου περὶ τῆς ὑπάρξεώς μας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐκτὸς τοῦ ἁπλοῦ καὶ χριστιανικοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματος: *Ζῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα, θνήσκομεν, ἵνα ἀναπαυθῶμεν.*

— Παῦσε, παῦσε τὴν οὐρανίαν αὐτὴν μουσικήν! εἶπεν ὁ στρατηγός.

— Ἐνοήσατε καλῶς ὅ,τι θὰ εἴπω, ἐξηκολούθησεν ὁ Γαβριὴλ· ὁ Ἱσπανικὸς λαὸς συνέταξε κώδικα τιμῆς, οὗτινος οἱ νόμοι εἶνε δι' ἐμὲ ἀπαράγραπτα καθήκοντα.

— Καὶ πῶς ἐξηγεῖται ὁ κῶδιξ, εἰς ὃν σὺ ἀνετράφης οὕτως, ὥστε νὰ ἐξαχρειωθῇς.

— Κύριε, ὁ κῶδιξ οὗτος διδάσκει, ὅτι ὁ ἀχάριστος εἶνε *ἀγενής*.

Ὁ στρατηγὸς ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Ὁ κῶδιξ αὐτός, ἐξηκολούθησεν ὁ Γαβριὴλ διὰ σταθεροῦ τόνου παραγγέλει, ὅπως ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ὠρκίσθη καὶ ἀθετεῖ τὸν λόγον του, πρέπει νὰ προσκολλᾶται διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου ἡ λέξις *ἄτιμος*!

Ὁ στρατηγὸς ἐκινήθη ἀνυπομόνως.

— Ὁ κῶδιξ οὗτος ἐπιτάσσει ἔτι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ψεύδεται πρὸς γυναῖκα, καὶ ὅστις τὴν ἐγκαταλείπει, ἐνῷ τῇ ὑποσχέθη, ὅτι θὰ τὴν νυμφευθῇ, πρέπει νὰ δακτυλοδεικτῆται καὶ νὰ καλῆται *ἄθλιος*!

Ὁ στρατηγὸς ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλ' ὁ Γαβριὴλ ἐξηκολούθησε χωρὶς ν' ἀφήσῃ νὰ τὸν διακόψωσιν.

— Ἐπὶ τέλους, κύριε, ὁ κῶδιξ αὐτὸς τῆς τιμῆς καὶ τῆς συνειδήσεως τιμωρεῖ ἐκείνους, οἵτινες ἐγκαταλιμπάνουσιν ἐν τῷ γήρατί των τὸν πατέρα καὶ μητέρα, οἵτινες τοὺς ἀνέθρεψαν, καὶ ἐπιβάλλει νὰ τοὺς πτύωσιν εἰς τὸ πρόσωπον!

Ἀκούσας τὰς τελευταίας αὐτὰς λέξεις ὁ στρατηγός, κατέστη πορφυροῦς ὡς ἡ

1. Ἰουλίου Σανδώ, *Μαγδαληνή*.

ταινία, ἥτις τοῦ ἔσφιγγε τὸν λαιμόν, εἶτα ὠχρὸς καὶ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του βλέμμα αὐστηρὸν καὶ ἐρωτηματικόν. Ἀμφότεροι ἔμειναν οὕτω στιγμάς τινας· ὁ στρατηγὸς τρέμων, τεθορυβημένος ὡς τὸ ἔγκλημα, ὁ Γαβριὴλ σοβαρὸς καὶ γαλήνιος ὡς ἡ ἀθῳότης.

Ὁ πατήρ, παρατηρῶν τὴν σεμνὴν ἀταραξίαν τοῦ νεανίου, ἐκράτησε τὴν ὀργήν του, καὶ ἐψιθύρισε μεταξὺ τῶν ὀδόντων του:

— Ὄχι, ὄχι, δὲν τὸ γνωρίζει, ποῖος ἠδύνατο νὰ τοῦ τὸ εἴπῃ;

Εἶτα ἀναλαμβάνων τὸ ἀλαζονικὸν καὶ αὐθάδες ὕφος του εἶπε πρὸς τὸν υἱόν του:

— Πρὸ παντὸς εἰπέ μοι, ἐσκέφθης πόσον ἐκτίθεσαι κηρυττόμενος πολέμιος ἐμοῦ;

— Κύριε, ἀπήντησεν ὁ Γαβριὴλ μετριοφρόνως, διὰ τί μὲ χλευάζετε; Εἰς τί δύναμαι νὰ σᾶς προσβάλω; Δὲν μὲ ἐδιδάξατε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐλεύθερος; Δὲν μοὶ ἐπανελάβατε χιλιάκις, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς οὐδένα, νὰ ὑποκύπτω πρὸ οὐδενός; Διὰ τί λοιπὸν ἐγώ, ὅστις οὐδὲν ἕτερον ἐπιθυμῶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐνηλικιότητός μου ἢ νὰ δύναμαι νὰ διευθύνω μετρίως τὴν τύχην μου, καὶ νὰ ἐκτελῶ ὅ,τι φρονῶ ὡς γλυκὺ καθῆκον συνειδήσεως καὶ καρδίας, διὰ τί νὰ μὴ ἔχω τὴν ἐλευθερίαν αὐτήν;

— Ἀνακωχὴ εἰς τὰς ποιητικὰς φλυαρίας, εἰς τοὺς ῥωμαντικοὺς παραλογισμούς, εἶπεν ὁ στρατηγὸς τύπτων διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος, καὶ ἃς ὁμιλήσωμεν λογικῶς. Διαπραγματεύομαι τὸν γάμον σου μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σάγχεθ, ὅστις ὄχι μόνον θὰ δώσῃ καλὴν προῖκα, ἐὰν κατορθώσωμεν νὰ καταλάβῃ θέσιν τινά, ὡς ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ θὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ εἰς τὸν γαμβρόν του τὴν πλειοψηφίαν ἐν τῇ περιφερείᾳ Χ... διὰ τὴν ἀντιπροσωπείαν.

— Ἀντιπρόσωπος ἐγώ! κύριε, μὲ χλευάζετε...

— Διὰ τί νὰ μὴ γείνῃς;

— Διὰ τί; Ἀλλὰ κέκτημαι τὰς γνώσεις, τὴν πεῖραν, τὴν δημοτικότητα, τὴν ἀναγκαίαν ὑπόληψιν;

— Ἄφησε τὰς θεωρίας καὶ τὴν πλησμονὴν τῶν λέξεων, ἔσο ἄνθρωπος θετικός, ἐκτὸς ἐὰν θέλῃς νὰ χλευάζῃς αὐτὸς ἑαυτόν. Γενοῦ βουλευτής, θὰ σοὶ εἶνε εὔκολον νὰ καταλάβῃς καλὴν θέσιν. Ἐλπίζω ὅτι λαμπρὸν μέλλον σοὶ προσμειδιᾷ.

— Ὄχι, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Γαβριὴλ διὰ φωνῆς σοβαρᾶς καὶ ἀποφασιστικῆς.

— Πῶς ἀνόητε! τὰ πάντα ἀποποιεῖσαι; Διὰ τί;

— Ἀφοῦ τὰ προηγούμενα ἐπιχειρήματά μου, ἀναμφιβόλως ἕνεκεν τῆς ταπεινῆς καταγωγῆς των, δὲν ἔχουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σας ἐπαρκοῦσαν δύναμιν, θὰ σᾶς εἴπω γνωμικόν τι, ὅπερ ὑπῆρξε τὸ ἔμβλημα ἐνδόξου Γαλλικῆς οἰκογενείας, καὶ ὅπερ ἐγώ, ὁ τόσον ταπεινός, ἔχω ὡς κανόνα τῆς ζωῆς μου. Θὰ μὲ βοηθήσῃ νὰ ἐκπληρώσω τὰ καθήκοντά μου, τόσον ἀσφαλῶς, ὅσον σταθερῶς ἀποποιοῦμαι ὅ,τι μοὶ προτείνετε. Τὸ ἔμβλημα αὐτὸ εἶνε: *Πρότιμότερα ἢ τιμὴ τῶν τιμῶν.*

— Φύγε ἀπ' ἐμπρός μου, καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναδῶ εἰς τὴν ζωήν μου ποτὲ πλέον! ἀνέκραξεν ὁ στρατηγὸς ἀφήνων νὰ ἐκραγῇ ἡ ὀργή του.

— Θὰ λάβετε τὴν καλωσύνην τοὐλάχιστον πρὶν ἢ μὲ ἀπομακρύνετε ὑμῶν, εἶπεν ὁ Γαβριὴλ εὐπειθῶς, νὰ μοὶ δώσητε τὴν συγκατάθεσίν σας, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἐλάμβανον οὐδεμίαν ἀπόφασιν;

— Σοὶ ὑπόσχομαι, ἀπεκρίθη ὁ στρατηγὸς ἐξερχόμενος τοῦ δωματίου, νὰ σὲ ἀλησμονήσω ἐντελῶς· θὰ σὲ ἀποστραφῶ καθ' ὁλοκληρίαν, ἔσο δὲ βέβαιος, ὅτι οὔτε ἓν δηνάριον ἐκ τῆς περιουσίας μου δὲν θὰ ἔλθῃ εἰς χεῖράς σου!

Ὁ Γαβριὴλ ἠτοιμάσθη ἀμέσως, ὅπως ἀναχωρήσῃ. Ἐπώλησεν ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα τῆς πολυτελείας, ἅτινα τῷ ἦσαν ἀπαραίτητα διὰ τὴν τάξιν, εἰς ἣν ἔζη· ἐπώλησε τὰ ἐνδύματά του, τὰ ὅπλα του, πᾶν ὅ,τι τέλος ἐκέκτητο. Ἐκ τῆς πωλήσεως δὲ ἐκέρδισε σημαντικὸν ποσόν, εἰς ὃ προσθέσας καὶ ὅ,τι εἶχε λάβῃ παρὰ τοῦ πατρός του ὡς ἔξοδα καλλωπισμοῦ καὶ εὐπρεπισμοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τριῶν ἐτῶν ἀπετέλεσε τόσον καλὴν χρηματικὴν ποσότητα, ὥστε ἐξεπλάγη· Ἀναμφιβόλως, ἐσκέφθη, ἐὰν ἡ ματαιότης δὲν ἐδημιούργησε τὴν πολυτελείαν, ἐφευρέθη αὕτη ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας· ἡ πολυτέλεια εὗρε τὸν τρόπον αὐτόν, ἵνα ἀνοίξῃ ἀπέραντον στάδιον εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν, καὶ νὰ χυθῇ ἐπὶ τῶν τεχνῶν, τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου πρὸς ὄφελος τῶν ἐργατικῶν τάξεων· ἀλλὰ διὰ τί ζητοῦσιν ὅλοι τὴν πολυτέλειαν, ὅτις εἶνε προνόμιον τῶν βαθυπλούτων; Ἡ πολυτέλεια εἶνε στολὴ τῆς ματαιότητος, ἀναξία δι' ἄνθρωπον εὐγενῶς ἀνεζωπυρημένον, μετεφυτεύθη δὲ ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἀνήκει εἰς μεσαίαν τάξιν ἢ οὗτινος ἡ τύχη εἶνε μετρία.

Οὕτω δὲ ψιθυρίζων ὁ Γαβριὴλ ἔρριψε περιφρονητικῶς τὸ κομψὸν ἐκ κασμιρίου ἔνδυμα καὶ ἐξήγαγε μετὰ χαρᾶς παιδικῆς ἐκ τοῦ κιβωτίου του τὸ ἁπλοῦν ἔνδυμα τοῦ ἀγρότου, δι' οὗ εἶχεν ἔλθῃ εἰς Μαδρίτην. Ὅτε ἐνεδύθη, ἀνέπνευσεν ἀνέτως καὶ ἀνέκραξεν!

— Ἐλεύθερος! εἶμαι ἐλεύθερος μὲ σένα! ἐλεύθερος, ὅπως θέλει ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον! ἐλεύθερος ἀπὸ φιλοδοξίαν, ἐλεύθερος ἀπὸ βάρη, ἐλεύθερος ἀπὸ πάθη, ἐλεύθερος ἀπὸ ὑποχρεώσεις, ἐλεύθερος ἀπὸ τύψεις συνειδήσεως!... ἐλεύθερος 'ς ἄν τὰ σύννεφα ποῦ τρέχουν... ἐλεύθερος 'ς ἀν τὸ πουλὶ ποῦ κελαδεῖ... 'ς ἄν τὴν καρδιὰ ποῦ ὑψώνεται 'ς τὸ Θεό!.. Προτιμῶ τὴν σιωπὴν ἀπὸ τὸν θόρυβον, τὴν εἰρήνην ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας, τὸ σκοτίνειασμα ἀπὸ τὴ λάμψι τῶν πόλεων!....

(Ἕπεται συνέχεια) **Ἀφ.**

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἡ βασίλισσα ἐν Πετρουπόλει ἔτεκεν υἱὸν κληθέντα Χριστόφορον. Ἐπὶ τούτῳ ἐτελέσθη δοξολογία ἐν Παυλόφσκῃ. — Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπεία τῶν Φαναριωτῶν παρεδέχθη τὰ ἀτμόπλοια τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρείας Σύρου ὡς ταχυδρομικά, καὶ ἀπένειμε τούτοις, ἃς καὶ τοῖς τοῦ Λούδ ἀτελείας. — Εἰς τὸν νέον προϋπολογισμὸν ἐτέθη καὶ ποσὸν 600,000δρ. διὰ τὸ πλήρωμα τοῦ νέου θωρηκτοῦ, τοῦ παραδοθησομένου τῇ 1ῃ προσεχοῦς Ἰουλίου τῇ Κυβερνήσει. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Νομάρχας τοῦ Κράτους, δι' ἧς ὁρίζεται ὡς ἡμέρα ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ ἡ 7η Ἰανουαρίου 1887, προστιθεμένου, ὅτι ἡ ἀπογραφὴ θὰ ἀρχίσῃ καὶ θὰ λήξῃ ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἐγγραφῶσι πάντα τὰ ἐν οἱῳδήποτε μέρει τοῦ βασιλείου εὑρεθησόμενα πρόσωπα. — Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Ἀτδινίῳ Κασσαβετείου καὶ Τριανταφυλλιδείου Γεωργικοῦ Σχολείου ὡρίσθη εἰς 20. — Κατὰ τὸν συνταχθέντα πίνακα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν οἱ δημοδιδάσκαλοι τοῦ κράτους ἀνέρχονται εἰς 1535, οἱ δὲ γραμματοδιδάσκαλοι εἰς 1002. — Ὁ βασιλεὺς ἀνέφερε τῷ κ. Καλνόκυ κατὰ τὴν διὰ Βιέννης διάβασίν του περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἑλληνικῶν σιδηροδρόμων ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισσαν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς Θεσσαλονίκην. ἐφάνη δ' οὗτος παραδεχόμενος. Καὶ ἡ Τουρκία δὲν φαίνεται δυσμενής, ἀλλ' ἀπαιτεῖ, ὅπως κατασκευασθῶσιν οἱ ἐγχώριοι σιδηρόδρομοι κατὰ τὸ σύστημα τῶν στενῶν, ἐνῷ ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις ὑποστηρίζει τὸ τῶν πλατέων.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ ἐν Ρώμῃ πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Φωτιάδης πασᾶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ριζᾶ βέη. — Ἐν Σοφίᾳ ἐπανηγυρίσθη τῇ 3ῃ Αὐγούστου ἡ πρώτη ἐπέτειος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Φερδινάνδου μετὰ μεγάλης πομπῆς. — Ἐπαύθη ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς τῆς Τουρκίας Μαχμοὺτ πασᾶς. — Ἡ βασίλισσα Ναθαλία ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ παρευρεθῇ αὐτοπροσώπως κατὰ τὴν δίκην τοῦ διαζυγίου της, ὅπως ἀπολογηθῇ. Τοῦτο περιπλέκει ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπόθεσιν, καθ' ὅσον ὁ βασιλεὺς Μιλάνος δὲν τῇ ἐπιτρέπει τὴν εἴσοδον εἰς Σερβίαν, φοβούμενος ἐξέγερσιν τοῦ λαοῦ ὑπὲρ αὐτῆς. — Ὁ στρατάρχης Μόλτκε παρητήθη τῆς ἀρχηγίας τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου τῆς Γερμανίας, διωρίσθη δ' ἀντ' αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς Waldersée. — Βασιβουζοῦκοι 350 τοῦ ἐν Μασσάβᾳ Ἰταλικοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν διοικούντων αὐτοὺς Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν, ἐν ᾧ προσέβαλλον τὸ Sagatin ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀβυσσινοῦ ἀρχηγοῦ Δεβέβ. — Οἱ Βουλγαρικοὶ σιδηρόδρομοι συνηνώθησαν μετὰ τῶν Τουρκικῶν τῆς Μακεδονίας, καὶ οὕτω περιελήφθησαν εἰς τὸ διεθνὲς σιδηροδρομικὸν σύμπλεγμα τῆς Εὐρώπης. — Ἐπὶ τῇ εἰς Ρώμην προσεχεῖ μεταβάσει τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου α' Ἰταλικαὶ ἀρχαὶ παρασκευάζουσι τελετάς, ἐν αἷς καὶ μεγάλας λεμβοδρομίας ἐν τῷ Τιβέρει καὶ ἐπιθεώρησιν 40,000 ἀνδρῶν. — Ἐγένετο ἔκρηξις ἐν τῇ ἡφαιστειώδει νήσῳ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ἀποτελούσῃ μέρος τοῦ συμπλέγματος τῶν νήσων τοῦ Αἰόλου παρὰ τὴν Μεσσήνην· οἱ κάτοικοι ἐσώθησαν, ἀλλ' ἅπαντα τὰ κτήματα αὐτῶν κατεστράφησαν. — Εἰς ἀνάμνησιν τῆς πρό τινος ἑορτασθείσης πεντηκονταετηρίδος τοῦ Πάπα ἐχαράχθη μετάλλιον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως παριστᾶν τὸν Πάπαν, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τὰς 5 τῆς γῆς Ἠπείρους γονυπετεῖς πρὸ αὐτοῦ. Περὶ ὑπάρχει ἡ ῥῆσις Orbis universi obsequia et gratulationes. — Μεγάλη πλημμυρα ἐν Ἀγγλίᾳ μετέβαλε τὴν ἐπαρχίαν Οὐέλδην εἰς λίμνην. Οἱ πεθύντες ἀνέρχονται εἰς χιλιάδας. — Ἐν Κετίγνῃ ἀνεκαλύφθη συνωμοσία σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἐξέγερσιν παραχῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ. — Ἡ Ἀγγλικὴ Τράπεζα ὕψωσε τὸν τόκον τῆς προεξοφλήσεως εἰς 3 0/0. — Ἐνεκαινίσθη ἐπιστήμιος τηλεφωνική

γραμμὴ μεταξὺ Παρισίων καὶ Μασσαλίας, ὡρίσθησαν δὲ καὶ τὰ τέλη αὐτῆς ὡς ἑξῆς· διὰ συναμιλίαν τριῶν λεπτῶν μεταξὺ Λυῶνος καὶ Μασσαλίας φρ.1,50 μεταξὺ Παρισίων καὶ Λυῶνος 2 φρ. καὶ μεταξὺ Παρισίων καὶ Μασσαλίας 3.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες ἕτοιμα τὰ ἐκθέματα αὐτῶν νὰ παραδώσωσι ταῦτα ἐν τῷ μεγάρῳ ἐντὸς τοῦ Αὐγούστου, ἵνα τὰ ὀνόματα αὐτῶν συμπεριληφθῶσιν ἐν τῷ συνταχθησομένῳ καταλόγῳ. — Ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τοῦ Μεγάρου ἐξακολουθεῖ. Ἡ κεντρικὴ τοῦ Ζαππείου αὐλὴ καλυφθήσεται ὑπὸ σκιάδος, ὅπως οἱ ἔχοντες φυτὰ θερμοκηπίων δυνηθῶσι νὰ ἐκθέσωσι ταῦτα ἐν ταῖς στοαῖς αὐτῆς. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐδήλωσεν, ὅτι τὰ ἀποστελλόμενα ἐκθέματα δὲν θὰ ὑποβάλλωνται εἰς οὐδένα φόρον οὔτε δημοτικὸν οὔτε κιμενικόν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐνεργουμένων περὶ τὸ ἐν Πειραιεῖ Ἀσκληπιεῖον ἀνασκαφῶν εὑρέθησαν ἀκροκέραμος αὐτοῦ μὲ ὄφεις, μικρὰ μαρμάρινος χεὶρ ἀνήκουσα τῷ κορμῷ τῆς Ὑγιείας, τῷ εὑρισκομένῳ ἐν τῷ Μουσείῳ Πειραιῶς καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ αὐτοῦ, οὕτω δὲ συνεπληρώθη τὸ πλεῖστον τοῦ ἀγάλματος, καὶ τεμάχια ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς ἐχούσης οὕτω: *Διὶ Φιλίῳ ἀνέθηκεν*· πρὸς τούτοις κορμὸς Ἀσκληπιοῦ ὄρθιος ἀκέφαλος 0,45 τοῦ μέτρου φέρον ἱμάτιον καὶ ἔχων τὸ στῆθος γυμνὸν καὶ κεφαλὴ ὄφεως. — Ὁ Βέλγος ἀρχαιολόγος κ. Μαρτὶν Σχβάϊσταλ μεταβὰς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν πρὸς διερεύνησιν τοῦ Σιπύλου ἀνεκάλυψεν ἐπί τινος ὁροκορυφῆς αὐτοῦ Γιαμανδὰρ εὐρὺ Πελασγικὸν φρούριον, περιέχον Ἀκρόπολιν τρεῖς προμαχῶνας καὶ τινα οἰκοδομάς. Πρὸς τούτοις ἀνεῦρε καὶ σειρὰν ὅλην στρατηγικὴν ὀχυρωμάτων, προωρισμένων νὰ ὑπερασπίζωσι τὸ Σίπυλον κατὰ τῶν ξένων ἐπιδρομῶν.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ὡς μέσον πρὸς καταπολέμησιν τῆς φυλλοξήρας συνιστᾶται ὁ ἐμβολιασμὸς τῶν ἀμπέλων διὰ τῶν ἀπροσβλήτων ἀπὸ τῆς φυλλοξήρας Ἀμερικανικῶν κλημάτων. Ὁ τρόπος οὗτος πληρέστατα ἐπέτυχεν ἐν Γαλλίᾳ, δι' ὃ καὶ ὁ ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας κ. Βιὲτ ἀπεφάσισεν ἐκ τῶν πρὸς καταπολέμησιν τῆς φυλλοξήρας ὡρισμένων πιστώσεων νὰ διαθέσῃ μείζονα ποσὰ πρὸς καταρτισμὸν φυτωρίων Ἀμερικανικῶν κλημάτων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ μέγα βραβεῖον τῆς Ρώμης ἐν τῷ κλάδῳ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἀπενεμήθη τῷ κ. Tournaire. — Ἰδοὺ καὶ μία συνθέτις Ἀγγλίς παρουσιαζομένη πρὸ τοῦ κοινοῦ. Εἶνε ἡ δεσποινὶς Ἰουλία Βόλφ, ἧς προσεχῶς παρασταθήσεται ἐν Λονδίνῳ νέον μελόδραμα ἡ Κάρινα. — Ἐν τῷ *ἐθνικῷ θεάτρῳ* τῆς Βουδαπέστης παρασταθήσεται προσεχῶς μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν Οὐγγρικὴν ἡ Βαλκυρία τοῦ Βάγνερ. — Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ Ἰσαὰκ Στράους Ἰσραηλίτης χρηματίσας διευθυντὴς τῶν ἐπισημοτέρων ὀρχηστρῶν καὶ πολλοὺς συνθέσας χοροὺς ἐν χρήσει παρὰ τῷ μουσικῷ Κόσμῳ.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Χ. Π. *Γαλάζιον*. Οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ εἰσπράττῃ συνδρομὰς τῆς «Ἑβδομάδος» ἄνευ ἀποδείξεων ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς. Οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ μόνοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ τὰς ἀποστείλωσι κατ' εὐθεῖαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστολὴν σας θέλομεν σᾶς ἀπαντήσῃ προσεχῶς. — Γ. Μ. Η. *Βροσθέριον*. Ἔχετε δίκαιον. Γράφομεν. — Σ. Α *Λεόβαρ*. Ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Αἱ αἰτούμεναι πληροφορίαι τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἰδιαιτέρως.—Ι. Π. *Κέρκυραν*. Ἐλήφθησαν. Αἱ δρ. 10 ἐμετρήθησαν τῇ κ. Σ. Φύλλα στέλλονται τῷ κ. Ν. Π. Εὐχαριστοῦμεν. — Ν. Π. Α. *Νικολάϊεφ*. Διεύθυνσις ἡλλάγη. — Μ' Ἐν τῇ φίλῃ Γαλλικῇ συναδέλφῳ L'Attique ὁ ἀρχισυντάκτης κ. Ὀλιβιὲ προτείνει τὴν διόρθωσιν τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων Prince=ἄναξ καὶ οὐχὶ πρῖγκιψ, Republique = πολιτεία καὶ οὐχὶ δημοκρατία, Senat = σύγκλητος καὶ οὐχὶ γερουσία. Συμφωνοῦμεν ἀνεπιφυλάκτως ὅσον ἀφορᾷ τό: πολιτεία καὶ τό: πρῖγκιψ. Διὰ τὸ τελευταῖον ἐπροχείρομεν τὸ βασιλόπαις μέχρι τοῦδε. Ἀλλὰ μετὰ ἔτη βασιλεύοντος τοῦ διαδόχου ὁ ἀδελφός του εἶνε δυνατὸν πλέον νὰ καλῆται βασιλόπαις; Ἔστω ἄναξ λοιπόν! — Γ. Δ. Κ. *Σμύρνην*. Εὐχαρίστως ἀναμένομεν τὴν ἰδικήν σας πρώτην. Δέον νὰ προηγῶντα τὰ πρεσβεῖα. — Κ. Δ. Φ. *Λούγκαρ*. Μὴ σᾶς φαίνεται παράξενον. Περὶ ὀρέξεως οὐδεὶς λόγος. Γνωρίζομεν Κύριον κατοικοῦντα τὰ μέρη σας τὸν κ. Ι. Θ. ὅστις καὶ τὸ ριζόγαλον καὶ τὴν κρέμαν ἔτι ἀλατίζει. — *Αἰσώπῳ* Τὰς ψήφους ἐκείνας θὰ σᾶς τὰς ἀποδώσωμεν κατὰ τὴν ἐκλογήν σας ὡς Ἀκαδημαϊκοῦ. Εὐχαριστοῦμεν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Λεξικὸν Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας ὑπὸ *Α. Ρ. Ραγκαβῆ*. Τεῦχος ΣΤ'. Ἀχιλλεὺς - Γόρδιος Δεσμός. Ἐν Ἀθήναις.

Μαθήματα Πολιτικῆς Οἰκονομίας ὑπὸ *Βοϊγard* (μεταφρασθέντα ἐκ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως ὑπὸ Ἀριστείδου Μ. Δασκαλάκη δικηγόρου). Τόμος Α'. Τεῦχος α'. Ἐν Ἀθήναις.

Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου τεῦχος Ἰουνίου. Ἐν Ἀθήναις.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, σελ. 10, στήλ. 3. στίχ. τῆς *Βιβλιοκρισίας* 4, διαγραπτέα ἡ λέξις: *λόγος*. — Σελ. 11, στήλ. 2, στίχ. 18, ἀντὶ: τόποι, γραπτέον: *τόποι*.

ΤΙΜΑΙ — ΑΓΓΕΛΙΩΝ Ὁ στίχος ἅπαξ λ. 40, δὶς 75, τρὶς δρ. 1. — ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ δρ. 15 κατ' ἔτος. — Διὰ τοὺς κ. κ. Συνδρομητὰς δρ. 10.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Ἔργον στεφθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλικ. Ἀκαδημίας
ΑΘΗΝΑΣ Ν. ΣΕΡΕΜΕΤΗ
Ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου — μετὰ 150 εἰκόνων
ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 10

Mme Émile de Girardin
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
1ΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ἀντὶ δραχ. 3.

Ch. DICKENS
ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΧΟΡΙΝΑ
2ΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ἀντὶ δραχ. 4.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΥΔΡΟΓΕΙΟΙ ΣΦΑΙΡΑΙ, εἰς Ἑλλην.-γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35 — 72. ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ἐπὶ καλοῦ χάρτου δρ. 1,50 τὰ 100.
ΜΕΛΑΝΗ μαύρη συμπεπυκνωμένη, ἀναλυομένη εἰς ἓξ μέρη ὕδατος, ἐκομίσθη, καὶ πωλεῖται εἰς ὁλόκληρα δοχεῖα, περιέχοντα δρ. 312. Τιμὴ δοχείου δρ. 4,50. Η ΟΚΑ ΛΕΠΤΑ 90 ἀναλελυμένη ἀρίστης ποιότητος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ
ΕΚΡΗΚΤΙΚΑΙ ΟΥΣΙΑΙ
Πωλεῖται παρὰ *Βίλμπεργ Μπὲκ* καὶ *Νάκῃ*
Τιμᾶται δρ. 3.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ
ΧΕΙΜΩΝΑΝΘΟΙ
Ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις
Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ *Μπὲκ*
ΔΡΑΧ. 3.

LLOYD AUSTRO-UNGARICO

Ἀγγέλλεται εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς τῶν δρομολογίων αἱ ἀναχωρήσεις τῶν ἀτμοπλοίων ἐκ Πειραιῶς ἐκανονίσθησαν ἀπὸτῆς 13)25 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ὡς ἑξῆς: ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 2½ μ.μ. *γραμμὴ κατ' εὐθεῖαν* εἰς Πάτρας, Κέρκυραν, Βρενδήσιον καὶ Τεργέστην. *Σημ.* Τὸ ρηθὲν ἀτμόπλοιον ἀποπλέει ἐκ Πατρῶν ἑκάστην Πέμπτην ὥρα 10 μ.μ. μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν σιδηροδρόμου, ἀφικνεῖται δὲ εἰς Βρενδήσιον Σάββατον πρωΐαν ὥρα 5 π.μ. καὶ εἰς Τεργέστην Κυριακὴν ἑσπέρας 7. μ. μ. ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 4 μ.μ. κ. κατ' εὐθεῖαν εἰς Χίον, Σμύρνην ἔνθα ἀφικνεῖται τὴν ἑπομένην ὥρα 2 μ.μ. Συνάντησις εἰς Σμύρνην μὲ τὸ ἀτμόπλοιον γραμμῆς Συρίας. ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 8 μ.μ. κατ' εὐθεῖα εἰς Δαρδανέλλια, Κωνσταντινούπολιν, ἐν συναντήσει μὲ τὰ ἀποπλέοντα ἀτμόπλοια τῆς ἑταιρείας εἰς Δούναβιν, Μαύρην Θάλασσαν καὶ Ὀδησσόν. Ἄφιξις εἰς Κωνσταντινούπολιν Παρασκευὴν πρωΐαν. ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 4 μ.μ. γραμμὴ δεκαπενθήμερος ἀπὸ τῆς 20)1 Αὐγούστου ἐ. ἔ. καὶ ἑφεξῆς: εἰς Σύρον, Βῶλον, Θεσσαλονίκην, Ὀρφανόν, Καβάλλαν, Πόρτο-Λαγώ, Δεδεαγάτζ, Δαρδανέλλια καὶ Κωνσταντινούπολιν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ὥρα 7 π.μ. γραμμὴ δεκαπενθήμερος ἀπὸ τῆς 22)3 Αὐγούστου ἐ. ἔ. καὶ ἑφεξῆς: Καλάμας, Κατάκωλον, Πάτρας, Λευκάδα, Φιοῦμε καὶ Τεργέστην. Προστιθεμένης τῆς προσεγγίσεως τῶν λιμένων Κρήτης εἰς τὴν γραμμὴν Τεργέστης-Σμύρνης, καταργεῖται ἡ κατ' εὐθεῖαν μεταξὺ Πειραιῶς-Κρήτης. ἡ δὲ τελευταία ἀναχώρησις ἀτμοπλοίου εἰς Κρήτην ἐκ Πειραιῶς θέλει λάβῃ χώραν τὴν Κυριακὴν 10)22 Ἰουλίου ἐ. ἔ. Ἐμπορεύματα θ' ἀποστέλλωνται τοῦ λοιποῦ εἰς Κρήτην κατὰ Τετάρτην, μέσῳ Σμύρνης ἄνευ μεταβιβάσεως ἐπὶ ἄλλου ἀτμοπλοίου. Εἰς τὸ ἑξῆς αἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης ἀφίξεις εἰς Πειραιᾶ θὰ γίνωνται κατὰ πᾶσαν Τετάρτην, ἀντὶ τῆς μέχρι τοῦδε Κυριακῆς. (*Ἐκ τοῦ Πρακτορείου Λόϋδ Πειραιῶς*)

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΚΟΡΙΝΘΟΥ - ΑΙΓΙΟΥ - ΠΑΤΡΩΝ

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	5.30 π	10.15π	1μ.μ	Πάτραι ἀν.	6.30π	12.10	—
Ἀθῆναι »	6 »	10.50»	1.35	Αἴγιον »	8 —	2 —	—
Κόρινθος ἄφ.	8.55»	2.25»	5.20	Κόρινθος »	11.20	6 —	2.50
Αἴγιον »	12.07	6.40»		Ἀθῆναι ἄφ.	2.25	9.25	6.30μ
Πάτραι »	1.30	8.30»		Πειραιεὺς »	2.55	9.50	7 —

ΓΡΑΜΜΗ ΚΟΡΙΝΘΟΥ - ΑΡΓΟΥΣ - ΝΑΥΠΛΙΟΥ - ΜΥΛΩΝ

	202	32		203	33
Ναύπλιον ἀν.	8 π.μ.	10.30π.μ.	Κόρινθος ἀν.	2.45 μ.μ.	6.02 μ.μ.
Ἄργος »	8.32	11.15 »	Ἄργος ἄφ.	5.05 »	8.40 »
Κόρινθος ἄφ.	10.50	1.55 μ	Ναύπλιον »	5.35 »	9.20 μ.μ.
Μύλων ὥραν	7.45π.μ.		Εἰς Μύλους ὥρ.	5.15 »	

Σημείωσις: Ἡ ἀμαξοστοιχία 33 ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς διὰ Κορίνθον Ναύπλιον, ἑκάστην Δευτέραν, Τετάρτην, Παρασκευὴν· ἡ δὲ ἀμαξοστ. 32 ἐκ Ναυπλίου διὰ Κορίνθον Πειραιᾶ, ἑκάστην Τρίτην, Πέμπτην, Σάββατον.

Αἱ ἀμαξοστ. 2, 4, 33, 32, 202, 203, σταθμεύουσιν εἰς ὅλας τὰς στάσεις καὶ τοὺς Σταθμούς. Μεταξὺ Κορίνθου — Ἀκράτας, Πατρῶν — Ἀκράτας, Ναυπλίου — Ἄργους — Μύλων καὶ ἀντιστρόφως, κυκλοφοροῦσι καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι σταθμεύουσαι καὶ εἰς πάσας τὰς Στάσεις.

Τυπογραφεῖον **Κορίννης**, *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*